

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Hvidovrekompagniet

Hans Chr. Thomsen

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE ARKIV 1995

Hans Chr. Thomsen
x

Hvidovre
kompagniet

Hvidovrekompagniet

© Hans Chr. Thomsen
og Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv, 1995
Layout Hans Chr. Thomsen og Kirsten Damm Olesen
Repro & Tryk Hvidovre Kommunes Trykkeri
Omslag Hellbrandt Tryk
Oplag 700
ISBN 87-87936-17-8

Det anvendte fotografiske materiale er tilvejebragt via Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv
og Helge Wiese

Forsidefoto: Hvidovrekompagniet efter krigen

Indhold

Forord 5

Modstanden koncentrerer 7

- Holmegårdsskolen årsskiftet 1942/43 7
- Strøbyvej tidligt på sommeren 1943 8
- Hvidovregade tidligt på sommeren 1943 10
- Modstanden samles 12
- Dansk Samling i forstæderne 13
- Københavnsledelsen 13

Oprustning 15

- Våbenanskaffelse 15
- Prøveskydning 16
- Våbenlagre 17

Underjordiske liv 19

- Aktions- og sabotagegruppen 23
- Vanløsegruppen 24
- Dansk Samling, socialdemokrater, rødderne og overroden 26
- Militarisering af modstanden 28

Sabotage 30

- Den illegale skole 32
- Sabotage m.m. 33
- En biografaktion 38
- Stikkere 40
- In a few weeks 41
- Københavnsledelsen arresteres 42
- Ventegrupperne 44
- Ventegrupperne i aktion 45
- Befrielsen 47

Afslutning 50

- Hvor kom modstanden fra 50
- Socialdemokraterne og kommunisterne i forstaden 52
- Festen på Frihedskroen 53
- 50 år efter 54

Noter 56

Medlemsliste over Hvidovrekompagniet 59

Medlemsliste over Hvidovrekompagniets 2. deling 73

Hvidovrekompagniets opbygning 75

Tidstavle for Hvidovrekompagniet 82

Forord

Når man beskæftiger sig med Hvidovrekompagniets illegale historie, beskæftiger man sig i vid udstrækning med forhold, der er papirløse. Der er ingen samtidige skriftlige kilder men højst beretninger, der er nedskrevet længe efter, at begivenhederne har fundet sted.

I dag er Hvidovrekompagniets medlemmer spredt for alle vinde og mange er døde. Det betyder, at en masse viden simpelthen er forsvundet for stedse.

Denne beretning er derfor ikke BERETNINGEN om Hvidovrekompagniet. Der er tale om en rekonstruktion på dagens vilkår, og på de betingelser har lokalhistorien været heldig.

Hovedkilden til kompagniets historie er Helge Wiese, og han må – som det hedder i kildekritikken – siges at være en kompetent iagttager på højt niveau. Det gælder for de fleste modstandsfolk, at de af naturlige grunde kun har et fragmentarisk billede af kompagniets historie. Overblikket havde i bedste fald afsnitslederne, kompagnichefen og i mindre grad delingsførerne. Som adjutant for kompagnichefen har Wiese været tæt på mange af de centrale begivenheder, ligesom han har holdt erindringen om dem vedlige gennem en lang række foredrag siden besættelsen. Det forhold har Frihedsfonden også fået øje på, og den har derfor konsulteret ham i forbindelse en række ansøgninger fra Hvidovrekompagniets medlemmer.

Til samtalerne med Helge Wiese kommer kompagnichefen Svenning Lykke Petersens udkast til en beretning til Søværnskomandoen om hans tid i Hvidovrekompagniet. Den befinder sig i Helge Wieses privatarkiv lige som de 2 andre beretninger, der er redegjort for i noterne.

Til disse kilder kommer så et samarbejde med Kjeld Yde og Erik Scheel fra 5. deling. Knud Olsen fra 2. deling og Poul Strand fra 3. deling

Kompagniet havde en sanitetstjeneste og en Norgeshjælp. Førstnævnte er sparsomt behandlet side 45 og sidstnævnte er kun lige nævnt side 81. Af forskellige grunde har det ikke været muligt at gøre det mere fyldestgørende.

Som et supplement til beretningen er der bag i bogen anbragt 2 medlemslister, en beskrivelse af kompagniets organisatoriske opbygning og en tidstavle.

Endelig skal der gøres opmærksom på, at med beretningen om Hvidovrekompagniet er historien om den modstand, der havde hjemme i Hvidovre, ikke udtømmende beskrevet. Der var også en kommunistisk modstandsbevægelse: Rolf Krake. Den mangler endnu, at blive undersøgt og beskrevet.

Mindestenen for de faldne i Hvidovre flyttes i anledning af 50-året for besættelsens ophør

Modstanden koncentrerer

I Danmark er modstanden mod tyskerne i begyndelsen af besættelsestiden ikke værd at snakke om. Den egentlige modstand starter i sidste halvdel af 1942 og slår rigtigt igennem året efter i sommeren 1943.

Sådan er det også i Hvidovre. I begyndelsen er modstanden lige så diffus som forstaden selv. Der er spredte aktiviteter fra efteråret 1942 f.eks. omkring illegale blade, ligesom det mentale skred ind i illegaliteten begynder at tage fart på den tid.

I sommeren 1943 fortættes modstanden for alvor og udkrystalliserer sig i Hvidovrekompagniet. Processen, der fører frem dertil, handler om et vekselspil mellem uden- og indenbys kræfter samt kræfter internt i kommunen.

I begyndelsen samles de 3 steder i kommunen: På Holmegårdsskolen, på Strøbyvej og i Hvidovregade.

Holmegårdsskolen årsskiftet 1942/43

I slutningen af 1941 flyttede Svenning Lykke Pedersen fra København til Hvidovre, hvor han havde fået en lejlighed på Kløverprisvej 11 i en af muremester Plinius' nyopførte to-etagers udlejningsejendomme.

Svenning var ansat ved marinen og arbejdede som ammunitionsmester på Holmen. Som militærmand var han normalt disciplineret, og han rettede sig efter regeringens

advarsler mod konfrontationer med tyskerne. Men der var også andre kræfter i hans liv, og de virkede undergravende på den militære disciplin.

I København arbejdede han i sin fritid som lærer i en skytte- og gymnastikforening, og det var i den sammenhæng, at hans modstandsvilje for første gang fik sprog. I et tilbageblik i 1970 skriver han: "Da foreningens hovedformålsparagraf var nationalt betonet, så dens medlemmer ikke med blide øjne på okkupationsmagten, dens optræden, dens danske håndlangere og dens straffemetoder. Det var derfor en naturlig ting, at man efter lektionens ophør talte herom og endelig tog beslutning om at gøre modstand."¹

Svennings engagement i København får en ende, da en kreds af mennesker omkring Holmegårdsskolen beder ham om at undervise i deres nystartede gymnastikforening. Nu gentager historien fra København sig, og ved årsskiftet til 1943 dannes en modstandsgruppe med Svenning som leder.

Dermed får gymnastikforeningen i Hvidovre – som i København – en dobbeltfunktion som organisatorisk ramme og dække for modstandsarbejdet. Oven i gymnastikforeningen kommer efterfølgende en amatørteatergruppe på Holmegårdsskolen, der er organiseret som en underafdeling af gymnastikforeningen. Og det er jo næsten symbolsk: Der er nu en forening i foreningen og en komedie i komedien. Maskerne er kommet til Hvidovre, og amatørscenen opfører for øvrigt en af Heibergs vaudeviller, og dens titel "Nej" blinker næsten til én med det ene øje over en afstand af 50 år.

Dilettanterne ansøger sognerådet om tilladelse til at benytte 2 kælderrum til "foreningsarbejde", og de får tilladelsen.

Måske hænger det sammen med, at dele af den socialdemokratiske sognerådsgruppe også er på vej ind i modstandsarbejdet – omend de er det andre steder i byen.²

Strøbyvej tidligt på sommeren 1943

På den nordligste hjørnegrund af Strøbyvej og Hvidovrevej i villaen Højbo boede ingeniør Carl Nielsen, og ham var der flere i og uden for kommunen der kendte – f.eks.

Brødrene Kjeld og Leif Yde. De er født henholdsvis 1924 og 1920 i Fredricia, hvor faderen var ansat ved postvæsenet.

Familien flytter til Hvidovre 1942 og får bolig på Plan-teheldvej 14, i øvrigt samme år som Erik Scheel flytter ind på Kløverprisvej 5 og Svenning ind på Kløverprisvej 11.

De fire grundlægger Holmegårdssgruppen, og nogle dage efter slutter brødrene Carl og Erik Schou samt Arne Møllbach sig til gruppen.

Det er Kjeld Yde, der står til venstre på billedet.

Carl Alfred Nielsen

politimanden Poul Tessing, der arbejdede på Politigården i København.

Han havde delt illegale blade ud fra efteråret 1942 sammen med sin ven og kollega Helge Wiese, og tidligt på sommeren 1943 tager de to sammen afsted til den flotte træ-villa Højbo på Strøbyvej.

Det er der også en lille snes andre mennesker, der gør den dag. Der er f.eks. Helge Schønnemann – en indfødt ud af gammel bondeslægt, og der er formanden for kommunens vejarbejdere, Laurits Jørgensen og forpagteren på Bredalsgården, Hanberg. Elektriker Fugmann er også undervejs ligesom radioforhandler Stack-Petersen, og kontorist Poul Hoffmeyer – i hvis hus faldskærmsfolk fra England senere underviser afsnitsledere og kompagnichefer. Og så er der de mange, som kun har overlevet navnløst i erindringen.

Men som sagt: Det er en lille snes mennesker, der efterhånden samles i villaen Højbo.

Her gør ingeniør Carl Nielsen opmærksom på sin baggrund i Dansk Samling, og han gør det for god ordens skyld. Det er ikke meningen, at modstanden skal være partipolitisk styret, selvom det ikke udelukker, at modstanden benytter sig af et partipolitisk apparat.

Alle de ankomne kan tilslutte sig det upolitiske program, og man bliver også enige om at arbejde for en udvidelse af gruppen med skyldig hensyntagen til forsigtighed under rekrutteringen.

Hvidovregade tidligt på sommeren 1943

Nogenlunde samtidig holdes der et møde af lignende art. Denne gang er rammerne ikke den ny forstadsbebyggelse, men det stråtækte miljø langs Hvidovregade i kommunens gamle landsby.

I 1940 havde Hvidovre fået en biograf i den sydlige ende af Hvidovregade, og i nr. 48 boede biografdirektør Herman D. Larsen selv. Det er i hans hjem at mødet holdes, og til stede er – ud over biografdirektøren – det socialdemokratiske sognerådsmedlem Laurits Skov, løjtnanten I.C., politimanden Poul Strand og kommunens vejformand, Laurits Jørgensen – han er også med i Strøbyvejgruppen.

Elektriker Wilhelm Fugmann arbejdede tæt sammen med afsnitslederen Carl Nielsen. Han var en slags all round illegal, der indgik i mange sammenhænge, bl.a. i aktions- og sabotagegruppen.

Vilhelm Fugmann blev begravet før jul 1994 på Hvidovre Kirkegård.

Hvidovregade omkring krigens tid

Løjtnanten er initiativtageren, og han starter "med at fortælle at det var en upolitisk militærorganisation".³ Som Carl Nielsen på Strøbyvej er han medlem af Dansk Samling, og han understreger også det upolitiske i modstandsarbejdet.

Oplysningerne afstedkommer dog en lidt anden reaktion end på Strøbyvej: "Jeg gjorde ham opmærksom på", siger socialdemokraten Poul Strand, "at det var ok med det upolitiske, men at vi var tre her som var socialdemokrater".

Løjtnanten og Carl Nielsen er begge på fremmed territorium i politisk forstand.

Modstanden samles

I sommeren 1943 finder Strøbyvej- og Hvidovregade-gruppen sammen, og de bliver enige om, at løjtnant I.C skal være chef.

Nogle måneder efter tages der initiativ til også at integrere Holmegårdsgruppen, og det kommer fra den "højere ledelse" som en kilde skriver.⁴ Selve sammenlægningen finder formodentlig sted i den senere stadsbibliotekars lejlighed på Hvidovrevej 132 A, og for Holmegårdsgruppen møder naturligvis Svenning. Han er lidt utilpas ved en mørkhåret og – synes han – brutalt udseende mandsperson, der tavst fikserer ham under forhandlingerne⁵. Men Svenning er selv en hård negl, der kan holde en facade i orden, og han bliver valgt til være næstkommanderende.

Den mørkhårede mandsperson bliver senere hans bodyguard det er politimanden Helge Wiese eller Tom, som hans dæknavn var i de dage.

Med sig har Svenning en 14–20 mand, og dermed er Hvidovregruppen oppe på en 150 modstandsfolk.⁶ Men vigtigere er, at Svenning også har informationer med sig om våben. Som våbenmester på Holmen har han et omfattende kendskab til beliggenheden og indholdet af flådens våbendepoter.

Hermed er grupperne samlet og begyndelsen til Hvidovrekompagniet skabt⁷. Initiativet hertil skyldes ikke mindst de to folk fra Dansk Samling, men man kan roligt sige, at de har fundet en villig arbejdsmark.

Svenning Lykke Petersen blev født 1903 i Jylland.

Han var orlogskaptajn på Holmen og kom til Hvidovre i 1941.

Han startede som nævnt modstandsgruppen på Holmegårdsskolen.

I 1943 blev han næstkommanderende og i 1944 chef for Hvidovrekompagniet.

Han deltog i de fleste af de aktioner, som aktions- og sabotagegruppen stod for.

Svenning Lykke Petersen havde en væsentlig andel i udformningen af kompagniet efter militære retningslinier.

Dansk Samling i forstæderne

Politisk set passede Dansk Samling dårligt til den socialdemokratiske dominerede arbejderforstad: Det interesserede sig ikke for klasser men for folket, ikke for materielle forbedringer men for åndelig vækkelse, og det tog afstand fra såvel socialisme som liberalisme.

Partiet blev stiftet i 1936 af Arne Sørensen, og det er blevet kritiseret for at flirte med nazismen. Der kan da også påvises et sprogligt slægtskab mellem de to bevægelser, og Poul Strand fra Hvidovregruppe f.eks. opfattede det som halvnazistisk.

Selv tog Arne Sørensen udtrykkeligt afstand fra nazismen, og fra april 1942 gik han aktivt ind i modstandsarbejdet for i sommeren 1943 at rejse landet rundt med en opfordring til partimedlemmerne om at danne modstandsgrupper. Sidst på året bliver han medlem af Frihedsrådet.

Det, som modstanden i arbejderforstæderne kunne bruge i Dansk Samling, var – med en vending af Svenning – "dets stærke nationale sindelag".

Københavnsledelsen

Ligesom modstanden samles i Hvidovre i sidste halvdel af 1943, gør den det også i København, hvor der omkring midten af november etableres en ledelse for København og Københavnsområdet. Den bliver først og fremmest domineret af Dansk Samling ved Egil Barfod og DKP ved Jørgen Nørup. Medvirkende til dens stiftelse er formodentlig Frihedsrådet, det er i al fald Rådet, der efterfølgende giver Københavnsledelsen til opgave at organisere modstanden i området. Selv havde Frihedsrådet inddelt landet i 7 regioner med København som den 6., og Københavnsledelsen underopdelte igen sin region i 7 afsnit.

Det sydvestlige København – Hvidovre, Rødovre, Glostrup kom med som afsnit 6. De 3 civile ledere, der ialt var under krigen for afsnit 6, var alle fra Dansk Samling. Og det har været naturligt, da dets *igangsatte* initiativer i al fald kan spores i Hvidovre, i Rødovre og – som vi skal vende tilbage til – i Vanløse.

I begyndelsen af Københavnsledelsens eksistens har den

formodentlig ikke haft nogen betydning overhovedet for Hvidovrekompagniet. Ingen kan f.eks. i dag huske de 2 første afsnitsledere. Men som krigen skrider frem får såvel Frihedsrådet som Københavnsledelsen, bl.a via afsnitslederne, større og større indflydelse, for omkring midten af 1944 at sætte dagsordenen og definere Hvidovrekompagniet som en ventegruppe. For øvrigt til Svennings forbavselse.

Så mens de strukturerer i København, fortsætter det illegale arbejde altså foreløbig uanfægtet i Hvidovre. Modstanden og engagementet vokser, og kompagniet er travlt optaget af rekruttering af nye medlemmer og af at skaffe våben.

Hvidovrevej med udsigt mod nord fra Landlystvej 1938

Oprustning

Våbenanskaffelse var et problem i modstandsarbejdet. En metode til at skaffe våben gik under navnet Händehoch-metoden, og den handlede i al sin enkelhed om at fritage tyske soldater deres våben på åben gade gennem regulære hold ups. I begyndelsen er der tale om pistoler, senere udvides feltet til også at omfatte geværbevæbnede tyske soldater, og disciplinen blev indøvet helt eksercermæssigt for at undgå ulykker.

Andre måder at skaffe våben på bestod simpelthen i at købe dem: "Sortebørshandlen med danske geværer og pistoler samt tyske håndbomber m/skaft florerede en overgang så stærkt at det ikke altid var nødvendigt at købe dem for penge. Jeg har f.eks. købt 2-3 geværer M/89 for en 1/2 ltr. ren alkohol pr. stk."⁸

Begge måder var tidskrævende og resultatet i det lange løb utilfredsstillende. Der krævedes supplerende discipliner, og her kom Svennings baggrund på Holmen kompagniet til nytte. Efter hærens og flådens internering i august 1943 blev Holmen besat af tyskerne, og derfra begyndte en uds mugling af våben. Ved hjælp af falske ordrer og underskrifter organiserer kompagniet håndvåben, ammunition og håndgranater, og i den tungere ende 47 og 37 millimeter kanoner. Og det er ikke småting, der forlader Holmen gennem den tysk kontrollerede port. Ud over det nævnte blev der organiseret: Rekylgeværer, reservedele, kanonammunition, 15.000 geværpatroner og 2200 håndbomber og håndgranater.

Uds muglingen sker ad flere gange og går nogenlunde glat, men en enkel gang er den tæt på: "Alt gik planmæssigt indtil det sidste læs skulle passere vagten. Her havde man efter vognens indkørsel udskiftet de civile vagter, der normalt bestod af flådestationens chauffører, med andre civile danske vagter af det såkaldte Nordverkkorps, der normalt opererede indenfor orlogsværftets grund. Denne vagt lod sig ikke nøje med passersedlens ordlyd, der lød på gamle kasser og andet skrot, men gav mig ordre til at aflæsse vognen på den nærliggende fodboldmark.

Det nægtede jeg og slog på at SAR (hcT: Sø-artilleriet) havde sær aftale med Fregattenkapitän Voss, at vi uhindret og mod aflevering af godspasserseddel kunne udpassere. Jeg klagede til den Overgefreiter, der ledede vagten og lod ham forstå at klagen ville ende i toppen. Han blev meget ophidset og gav den danske vagt en overhaling og vor vogn kunne køre".⁹

Kompagniet fik også våbnene fra Sverige – bl.a. Husquarna maskinpistoler, ja helt fra Finland kom der finske Suomi-maskinpistoler, og kompagniet fik også en andel af de nedkastede engelske våben.

Alt i alt var våbenforsyningen af en sådan art og omfang, at Svenning senere stolt kan skrive: "I slutningen af 1944 var den væbnede styrke på 248 mand fordelt på 5 delinger og 3 kanonbesætninger...Da kompagniet den 4. maj 1945 om natten gik til de anviste operationsfelter var de tre kampafdelinger bedre udrustede end en dansk infanteriafdeling var i 1943.."¹⁰

Prøveskydning

De organiserede våben blev prøveskudt de mest forskellige og overraskende steder. De kælderrum f.eks., som kommunalbestyrelsen havde bevilliget amatørteatret på Holmegårdsskolen, blev brugt til prøveskydning af blandt andet maskinpistoler. Skelgrøften til Avedøre og skrænterne langs Harrestrup Å var også velegnede, ligesom Skytteforeningens skydebaner nede ved stranden og de Nordsjællandske skove var det.

Af mere originale steder kan nævnes Vestre Kirkegård, hvor der blev prøveskudt, mens kirkeklokkerne ringede – ikke for at få våbnene velsignet, men for at få dem overdøvet. Og hvad er et hjem uden en skydebane: "Jeg var også mange gange med" – skriver et medlem af kompagniet – "til at give instruktion i "Kasaps" gruppe. Vi havde et gevær med magasin og en jernkasse med skive, som de skulle øve sig på. De skød oppe i stuen, hvor jernkassen blev placeret mellem malerierne (det var fine malerier, han havde arvet) Der var en som ikke skød så godt. Det var "Bamse". "Kasap" gav ham besked om, at han skulle holde finkorn, så den sad i plet. I stedet ramte Bamse et af malerierne..."¹¹

Hvidovre Skyttekreds med bue og pil under besættelsen

Men våbnene skulle ikke alene organiseres og prøveskydes, de skulle også opbevares.

Våbenlagre

Opbevaringen af våbnene fandt sted over hele kommunen. De omtalte kanoner fra flåden f.eks. blev påmonteret 2 lastbiler. Den ene blev gemt i en halmstak-garage på Bredalsgårdens jord hos forpagter Hanberg. Han var medlem af kompagniet men ikke specielt interesseret i opbevaringen – han lod sig dog overtale, da han fik et tilbud, han ikke kunne sige nej til.

Kanonvognen fik for øvrigt en omtumlet tilværelse. Den blev efterfølgende flyttet fra Bredalsgården, fordi drengene på det nærliggende drengehjem, Hvidborg, havde opdaget den og dens ammunition. Forstanderen greb en dag eleverne i at eksaminere en skarp granat med en lægtehammer, og kanonvognen blev flyttet til Holmegårdsskolen og derfra til Avedøre, først til Skelgården og siden til Avedøregårdsvej.

Hvidborg kort efter krigen

Kanonvogn med besætning efter krigen

Kanonvognen blev endelig taget i brug ved befrielsen bl.a i forbindelse med et opgør i København mellem Hipo'er og Hvidovrekompagniet og ved et tragisk forløb i Brøndbyøster, som vi skal vende tilbage til.

Ellers blev våbnene gemt overalt i kommunen og i private hjem. Der var gode lagre på kommunebiblioteket og på Holmegårdsskolen. I bagerbutikken på hjørnet af Hvidovrevej og M. Bechs Allé murede Helge Wiese en falsk mur, og bag den opbyggedes et veritabelt våbenlager.

Et andet originalt depot udgjorde loftet på Hvidovre Kirke, og da der var rygter i omløb om et sådant depot: ".kørte vores gamle graver op til Rødovre Politistation, der var besat af tyskerne og meddelte dem om disse rygter og sagde at han havde et af disse våben med som lå i tårnet. Han viste dem en gammel håndsmedet partisan og sagde at dem var der flere af i tårnet men ellers intet. Og når han kom med dette våben, der i øvrigt var indgraveret med årstal fra svenskekrigens tid, var det fordi han og præsten ikke ønskede at kirken skulle blive vanhelliget af eventuelle undersøgelser med diverse ødelæggelser. De troede på ham, tog ham for en gammel rar original og vi fyldte tårnet op med våbenkasser, som han passede godt på."¹²

Hvidovre Kirke

Underjordiske liv

At være illegal er at holde afstand til såvel omverdenen som til følelserne, og det er i dét indsnævrede rum, at den illegale psykologi pendler og folder sig ud. En modstandsmand noterer sig f.eks., at han ikke længere fungerer i selskabelige sammenhænge, da han af naturlige grunde ikke kan tale om, hvad der optager ham. En anden prøver at holde følelserne under kontrol og jævne den indre belastning ud med alkohol.

Frode Jacobsen¹³, der var et centralt om ikke dét centrale medlem af Frihedsrådet, holdt omverdenen på afstand ved hjælp af falske identitetskort og boliger, der blev forladt efter en uges ophold. Og ind imellem fungerede han på Mecodrin – ferietabletter, og hans erfaring var, at man skulle stoppe med dem efter 4 dage – for Helge Wiese var grænsen 5 dage.

Politimanden Helge Wiese gik under jorden først i 1944 ud fra en fornemmelse af, at det ville være en klog disposition. Ikke at han havde noget rigtig konkret at hænge det op på, men umiddelbart efter flytningen dukkede f.eks. Gestapo op på hans bopæl så...

Med under jorden gik Fru Wiese med deres dreng på 5 år, og i de næste 12–14 måneder kom de unge til at bo hver for sig. For Helge Wiese kom det til at handle om en 10–15 forskellige adresser, for Elly Wiese noget mindre.

Der kunne gå op til 14 dage mellem, at ægtefællerne var sammen, og i en periode boede Elly Wiese i Sengeløse i Nordsjælland på gården Dybensdal. Ejeren havde i sin tid forpagtet Bredalsgården i Hvidovre, og der havde Wiese tjent som dreng.

En dag formørkedes gårdspladsen pludselig af sorte uniformer, der spurgte efter en politimand. De opgav ikke noget navn, og gårdejerens kone kunne naturligvis ikke hjælpe dem. Efter en kort husundersøgelse forsvandt tyskerne så, og efterfølgende fik fru Wiese at vide, at de var taget direkte hen til en politimand, der var blevet trukket ud i bryggerset og brutalt skudt ned. En sådan oplevelse gør usikkerheden permanent.

Det unge ægtepar Elly og Helge Wiese

Og ind imellem kommer der også andre tanker. Hvad laver ægtemanden egentlig, når han ikke er hjemme. Er det altid kun "sort" arbejde, eller er der andre kvinder? Svenning fik problemer med sin rolle som ægtemand og far. Hans søn på 10 år blev arresteret af Gestapo, og hans spontane reaktion var at melde sig i bytte for sønnen. Den byttehandel bliver han talt fra, men tilbage bliver den skizofrene blokering mellem normalitet og illegalitet: "For første gang følte jeg mig sat til vægs. Jeg førte min kone til venner på Østerbro og gjorde herunder forsøg på at trøste og forklare, noget som jeg selv kunne høre lød hult og tomt."¹⁴ Dagen efter slippes sønnen fri, og han og moderen bliver – som Wieses kone og barn – skyndsomt sendt på landet.

Det illegale maskespil medførte naturligvis usikkerhed om, hvorvidt folk nu også var, hvad de gav sig ud for at være: Efter anmodning fra afsnittets leder møder Wiese i 1944 en ham ubekendt modstandsmand i København. Mens de 2 taler sammen kommer de tættere og tættere på

Politigården, og Wiese begynder at blive mistænksom. I lommen har han en 7.65 pistol, og den afsikrer han. Tæt ved Politigården drejer manden imidlertid til venstre, og de går videre sammen ind mod byen.

På en restaurant bestiller X smørrebrød og byder Wiese på Capstan-cigaretter. De er engelske, og det hjælper lidt på stemningen. Wiese begynder at slappe af.

X går nu ud for at ringe, og i samme øjeblik han er forsvundet, standser en lastbil op udenfor med hvinende bremses, og det vælter ind med tyske soldater i restauranten. I døråbningen bliver en officer stående med en pistol i hånden, mens soldaterne gennem søger lokalene. Wiese har det ikke specielt godt, og det hele varer en 4-5 minutter.

Efter at tyskerne er forsvundet, kommer X tilbage. Hans ansigt har nogenlunde samme farve som en nykalket væg, og han er tydeligt og ægte rystet.

Wiese finder aldrig ud af, hvad det handlede om. Men i de 4-5 minutter tyskerne var der, havde han en meget afklaret forestilling om, hvad X var for en type.

Til problemet med de dobbelte identiteter kom altså de sammenhænge, de indgik i.

En sådan problemstilling havde nær kostet Buster livet. Han blev formentlig defineret ud fra den gamle frase: Sig mig hvem du omgås, og jeg skal sige dig, hvem du er.

Buster på en vagtopgave efter krigen

Politigården

Buster havde tit kuréropgaver, og engang i 1944 hentede han en pakke i Staffeldts Boghandel i Jernbanegade ved Dagmarhus, hvor tyskerne holdt til. Proceduren var den sædvanlige kommunikation-gennem-symboler-aflevering. Pakken skulle gives til en mand med grønt slips og en tændstik i munden ved Richs-huset på Rådhuspladsen. Det var en helt normal og enkel opgave, lige ud ad landevejen.

Buster kommer ind på Rådhuspladsen, får øjenkontakt med sin modtager og gør sig parat. Præcis i det øjeblik får han et kraftigt slag på skulderen, og ved siden af ham står en Frikorpsmand i fuld uniform. Modtageren forsvinder ubemærket, og Buster ser sig nu konfronteret med en gammel *skolekammerat*.

Dav du gamle...

Buster får hurtigt forklaret skolekammeraten, at han har et ærinde på Axelborg tæt ved. Han må videre. Han har ikke tid. Afvisningen slår nu ikke Frikorpsmanden ud af det – han er vant til hårdere modstand, så han slår følge med sin gamle skolekammerat hen til Axelborg, hvor Buster forsvinder ind i bygningen.

Da Buster lidt efter forsøger at vove sig ud på gaden igen, ser han, at Frikorpsmanden stadig står derude. Efter et kvarters tid prøver han atter: Samme resultat. Derefter støver han en bagudgang op og kommer langt om længe hjem til Hvidovre.

Et stykke tid herefter er han en aften ude at gå i den sydlige del af kommunen, hvor han bor. På Dansborg Allé ved Gl. Køgevej kommer 2 mænd kørende på cykel. Pludselig smider de cyklerne, og Buster hører den ene råbe: Det er ham, det er Hipo-manden, og han begynder øjeblikkelig at løbe. De 2 løber efter ham, og de skyder – 1 eller 2 gange. Buster slipper fra dem, og det lykkes ham at kravle op i et træ. Kort efter kommer de 2, de lyser rundt med lygter, men må til sidst give op...

Efterfølgende beretter Buster det hændte til sin gruppefører, der sender ham til Christiansø, hvor han efter at have sundet sig vender tilbage og genoptager det illegale arbejde.

Ligesom illegaliteten sætter sig spaltende igennem på en bestemt måde i kernefamilien og i de enkelte individer,

Jørgen Schou er født 1924 og kom til Hvidovre i 1938. Han var medlem af 5. deling og deltog som våben- og sprængningsinstruktør. Han var aktiv i aktions- og sabotagegruppen og var med i flere afvæbninger af tyske soldater.

Brødrene Schou var hovedpersoner i en af de mest fantastiske arrestationshistorier i Hvidovre under besættelsen.

Historien er fortalt af Helge Wiese i en video om Hvidovrekompagniet.

gør den det også i kompagniets hårde afdeling – i aktions- og sabotagegruppen.

Der var tale om en gruppe af overvejende unge, der levede under pres, og i deres underjordiskhed skulle de oparbejde et sæt illegale normer og spilleregler. Hvad gør man f.eks. når en kammerat, der mangler penge på grund af arbejdsløsheden under illegaliteten, siger: Hvis I ikke skaffer mig nogle, ved jeg godt, hvor jeg skal henvende mig?

Kompagnichefen så sig konfronteret med et sikkerhedsproblem, og dommen faldt hårdt og kontant: Likvidering. Det ville løse problemet, men samtidig skabe et par nye: Skyder man kammerater? Er det dét, vi kæmper for? Og det praktiske: Hvem skal skyde ham?

Nu kom det ikke så vidt, og problemet blev løst på et lavere niveau ved at deportere vedkommende til Sverige. Til sådanne moralske dilemmaer kommer mere kønspecifikke i en gruppe af illegale unge mænd: Hvem har den koldeste marv her i gruppen, og hvem er den sejeste dreng i byen. Kompagnichefen betegnede nogle af de hårde drenge som "Politiets mareridt", og der er lige et næppe hørligt ekko tilbage fra en del af miljøet i et par sætninger fra Svenning som disse: "En betragtelig del af kompagniets mest aggressive og kampduelige medlemmer var gået under jorden. Disse havde vi indkvarteret i et stort haveområde langs Køgevejen, hvor de boede i de mange lyst- og sommerhuse. For at holde dem beskæftiget med noget nyttigt.."

Aktions- og sabotagegruppen

En pæn del af rødderne langs Køgevej var med fra starten i den sabotage- og aktionsgruppe, der blev udskilt fra kompagniet i efteråret 1943. Gruppen bliver på en 25 mand og medlemmerne er overvejende unge og underjordiske, og med dem er modstanden kommet på heltid og frihedskampen i stigende grad blevet professionaliseret.

Det ser ud som om, at Hvidovrekompagniet bestod af 5 delinger á ca. 30 mand på det tidspunkt, hvor sabotage- og aktionsgruppen dannes, men det er ikke til at sige. Til gengæld er princippet for gruppen klar: Det er en ad hoc

Carl Erik Schou er født 1914. Han kom til Hvidovre i 1938.

Han var chauffør og medlem af 5. deling. Han var med til våbeninstruktion og deltog ofte i aktions- og sabotagegruppen.

Lederen af ordonansgruppen, Poul Hoffmeyer, har givet en karakteristik af ham: "Han hørte til det, jeg vil kalde en fandenivoldsk fyr, der ikke holdt sig tilbage ved selv de værste opgaver."

gruppe, d.v.s. en gruppe, der sammensættes i forhold til skiftende opgaver og følgelig består af skiftende medlemmer. Der er dog en hård kerne bestående af næstkommanderende, hans bodyguard og de yngste delingsførere: Svenning, Wiese, Dehn, Strand, Schønnemann og Tessing.

Dertil kommer så navne, der går igen i mange af kompagniets aktioner: Uffe Wagner, Fugmann, Bengtsen, Hoffmeyer og brødrene Carl og Erik Schou. Men mange flere har været med. Ved en enkelt aktion er aktionsgruppen f.eks. helt oppe på omkring 70 mand.

Fra begyndelsen af 1944 begynder utilfredsheden med kompagnichefen at vokse sig stor i den hårde kerne af aktionsgruppen. Chefen er ikke dynamisk og aggressiv nok, og i sommeren 1944 arrangeres der derfor et møde mellem delingsførerne hos kommunens vejformand Laurits Jørgensen, der var delingsfører for 1. deling.

"Det var et meget langt møde", husker delingsføreren for 3. deling, Poul Strand¹⁵, meget ubehageligt husker Wiese og meget uvant for en løjtnant, må man formode. Der, hvor han kom fra, var rang ikke til afstemning, men som med så meget andet vendte krigen op og ned på dét forhold. Til sidst stemmes der, og I.C er ude. Jeg "har aldrig set I.C senere", skriver Strand lakonisk.

Ny kompagnichef bliver Svenning.

Vanløsegruppen

I første halvdel af 1944 slutter en gruppe på ca. 20 mand sig til Hvidovrekompagniet, og de kommer til at indgå i 2. deling.

Gruppen kom fra Vanløse og blev grundlagt af 4 mand: Dehn Petersen, Knud Olsen, Søren Kruse og journalisten Johannes Rasmussen fra Dansk Samling.

De 4 etablerede sig på Katrinedalsvej 52 i Vanløse i slutningen af 1943. I begyndelsen havde de koncentreret sig om udgivelsen af det illegale blad Dybbøl-Posten, og efterhånden oparbejdet et hold på 10-12 mand til at skrive, redigere, trykke og distribuere bladet. I første halvdel af 1944 begynder lederen, Dehn Petersen, at ville mere end at udgive et blad, men han og gruppen mangler både våben og erfaring.

O. Dehn Petersen var drivende kraft i grundlæggelsen af modstandsgruppen i Vanløse, der beskæftigede sig med illegal bladudgivelse.

I 1944 blev gruppen som nævnt tilsluttet Hvidovrekompagniet og Dehn Petersen blev delingsfører for 2. deling.

Han deltog ofte i aktions- og sabotagegruppens arbejde.

Svenning Lykke Petersen

Vanløsegruppen under krigen. Fra venstre: Kruse, Knud Olsen, Dehn Petersen, Johannes Rasmussen

Journalisten i gruppen kendte Carl Nielsen på Strøbyvej, dels fra Dansk Samling og dels fra et samarbejde, de to havde haft i 1943 om udgivelse af det illegale blad: Fri Presse. Gennem de to etableres forbindelsen og sammenslutningen med Hvidovrekompagniet, og i baggrunden befinder sig måske også Københavnsledelsen og den civile afdelingsleder, Ingeniør Hee, ligeledes Dansk Samling.

Vanløsegruppen adskiller sig på flere måder fra resten af Hvidovrekompagniet, og vi skal senere vende tilbage til den.

Parentetisk: Ligesom Vanløsegruppen tilslutter sig Hvidovrekompagniet, integreres et par grupper i Vanløsegruppen i begyndelsen af 1945. Årsagen var, at de – om man så må sige – var blevet væk fra deres deling. De havde mistet kontakten, fordi de havde mistet en kontaktmand. Sikkerhedsreglerne kunne altså også skabe usikkerhed, og bortfald af en central kontaktperson, kunne betyde bortfald af kontakt overhovedet.

Dansk Samling, socialdemokrater, rødderne og overroden

I sit tilbageblik i 1970 skriver kompagniets chef, Svenning, om sit indtryk af miljøet i Hvidovrekompagniet¹⁶:

Knud Olsen i dag

"Det var en stiltiende aftale at Hvidovrekompagniet ikke optog kommunister, og jeg tror heller ikke at der var nogle. Herude var befolkningstallet ikke større end at alle kendte alle. Bortset fra 2. deling og nogle få fra 5. deling var resten indfødte.

Selv om politik ikke blev debatteret – vi havde nok at se til foruden – så vidste vi dog nogenlunde, hvad den enkelte stod for. Den førnævnte 2. deling var overvejende Dansk Samling folk, et parti kendt for sit stærke nationale sindelag og med dets formand i Frihedsrådet. Den største del af os andre var socialdemokrater...Nogle var venstre eller konservative, og vi havde ikke så få radikale.

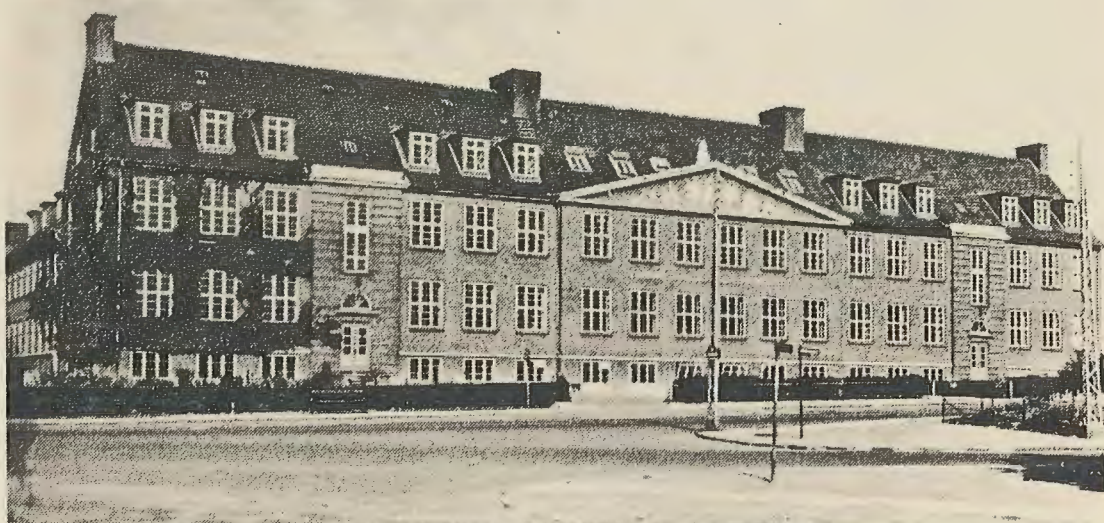
Jeg vil gerne omtale vores 4. deling, der var en mærkelig blanding af såkaldte hæderlige personer og af politiets mareridt.

Det, der havde samlet dem, var at de alle uden undtagelse havde gået i den samme skole enten i klasse med hinanden, i en parallelklasse, eller klassen lige under eller over.

Samlingspunktet var deres delingsfører, i dag en kendt arkitekt, dengang en ung mand, der sammen med sine forældre og søskende gjorde et fortjenstfuldt socialt arbejde. Da han var kristelig anlagt bankede han dem, under mottoet – den man elsker o.s.v. – når de trådte ved siden af.

Helge Schønnemann blev født 1918 og er ud af en gammel Hvidovreslægt. Bedsteforældrene forpagtede gården Eriksminde og bedstefaderen var sognefoged og medlem af sognerådet i Hvidovre. Schønnemann blev arkitekt under krigen og har tegnet en række bygninger i kommunen: Rådhuset, Risbjerg Kirke og Kapel, Dansborgskolen og Langhøjskolen. I Hvidovrekompagniet var han delingsfører for 4. deling og var meget aktiv i aktions- og sabotagegruppen.

Af gruppeførerne er en i dag professor, en anden en anerkendt skoleleder, de 2 andre har betroede poster i vor kommune. Jeg kaldte dem under eet – "Rødderne" – og da jeg et par gange måtte skrue bissen på, kvitterede de ved at kalde mig "Overroden".¹⁷

At alle kendte alle, skal tages med et gran salt eller to, idet der boede omkring 13.000 mennesker i kommunen på det tidspunkt, og heraf var de fleste tilflyttere som Svenning selv.

Militarisering af modstanden

Efter at Svenning er blevet kompagniets chef i sommeren 1944, skriver han, at: "Det var gået op for os at vi tilhørte de såkaldte ventegrupper".¹⁸ Sætningen er ikke uden en svag bebrejdende ironi, og der er da også et element af komik i situationen: Svenning bliver underrettet om, hvad *hans* kompagni er for noget.

Omkring årsskiftet 1943/1944 besluttede Frihedsrådet sig for at tilknytte militære ledere til modstandsbevægelsen, og i februar 1944 får Københavnsledelsen tilført oberstløjtnant Tiemroth og kaptajn Tage Hansen. For Hvidovre bliver det en realitet i forsommeren 1944, da premierløjtnant Arthur Nielsen tilknyttes afsnittet med kaptajnløjtnant E. Condil som næstkommanderende.

Efter de allieredes invasion i Normandiet den 6. juni 1944 ændres opfattelsen af modstandsbevægelsens rolle. Den skulle nu forberede sig til at støtte eventuelle allierede operationer i Danmark, og opgaven blev derfor at uddanne modstandsbevægelsen og sætte den i venteposition parat til den endelige konfrontation.

Kom det til regulær kamp, var det meningen at brigadesoldaterne fra Sverige skulle overføres, og region 5 (Sjælland) skulle føre guerillakrig for at hindre tyskerne i at føre tropper frem mod København. Region 6 – og dermed Hvidovrekompagniet – skulle fastholde de tyske tropper, der lå i København.

Premierløjtnant Arthur Nielsen

Sabotage

Svenning går nu i gang med ovennævnte opgave sammen med Arthur Nielsen, og det er ikke så lige til.

Forstaden var ikke et særskilt militært defineret område, og det instruktionsmateriale kompagniet havde, handlede om kampe i byområder – om f.eks. gadekampe, rensning af karréer og om ledelse, der var vanskelig på grund af mangel på oversigt.

Hvidovre var hverken land eller by, og den bestod af åbne marker, villahaver og noget, der lignede en bykerne i den gamle landsby. Der var tale om en ny type by uden lukkede gadeforløb med karréer, sidegader, passager m.m. Forstaden var først og fremmest åben og sammen-

sat. Oven i dette kom så vurderinger af sammensathedens elementer: Københavnsledelsen sendte f.eks. engang 2 militærfolk ud for at se på mulighederne af et forsvar overfor et tysk udfald fra henholdsvis København og Avedøre Kaseme, og de 2 officerer koncentrerede sig om stadsrenden. I dag er renden lagt i rør og tilbage er kun den bro, der står som en art surrealistisk kunstværk på plænen bag det gamle Lejerbo. Dengang var renden åben, omkring 2 meter bred og 1.5 meter dyb, og militærfolkerne fandt den velegnet til forsvarslinie.

Den vurdering havde kompagniet ikke den store respekt for, ligesom respekten for militæret overhovedet kunne ligge på et sted, der var væsentligt mindre end broen bag det gamle Lejerbo.

Men bortset fra stedet, var taktikken i forbindelse med det endelige opgør klar og universel, når styrkeforholdet først var givet. Svenning skriver: "...ordren fra oven lød klogeligt nok, at vi helst skulle undgå tab, når vi stod overfor en overmagt...Det var guerillakampens ABC – "slå til og løb" taktik".¹⁹

Svennings program kunne af naturlige grunde ikke realiseres gennem en samlet træning af kompagniet. Træningen skete derfor delingsvis med grupper på under 10 mand ad gangen, og det foregik i Hvidovre, på Damhusengen men også i Nordsjællandske skove som:

Luftfoto af Hvidovre omkring krigens tid

Hareskoven og Grib Skov. Krumtappen var oplæringen af delingsførerne, der videreformidlede den indvundne viden, og lærerkræfterne kom bl.a. fra folk med militær eller politimæssig erfaring i kompagniet.

Den illegale skole

Kompagnichefen havde ideer om, at kompagniets delinger skulle have øvelses- og undervisningslokaler på samtlige kommunens skoler. Det var ikke så lidt frækt, men for så vidt ikke underligt. Holmegårdsskolen havde jo været et nyttigt og godt sted med kompagnimedlemmer blandt lærerne og med skolebetjenten E. Sørensen – kaldet Lille Søren – som en nøgle til skolen.

På Kettevejsskolen hed skolebetjenten H.P. Kongsgaard Larsen, og han var ligeledes medlem, ligesom en håndfuld skolelærere var det.

På Strandmarksskolen var viceinspektøren og mindst 3 af lærerne medlemmer, og i forældrerådet sad yderligere 2, Olga Laursen og den allesteds-nærværende kommunale vejformand Laurits Jørgensen. Længere ude på Avedørekannten var der så lærer Aabo, der underviste om dagen og telegraferede illegale budskaber til England om natten fra loftet på skolen.

Ikke fordi det har noget med sagen at gøre, men for at illustrere miljøet: I skolekommissionen sad der yderligere 2 medlemmer: Det socialdemokratiske sognerådsmedlem Lauritz Skov og forpagter på Bredalsgården, Hanberg. Skolerne var brugelige, og de blev brugt. Et element i indlæringen var, hvad man kunne kalde sprængstoflære, hvor der blev anvendt stencileret undervisningsmateriale. Det gennemgik forskellige sprængstoftyper som f.eks. sortkrudt, trotyl, tetryl, araeolit, plastisk sprængstof, og det gav formler for, hvor meget og hvordan det skulle bruges i forbindelse med forskellige objekter. "Modstandskoefficienter", "fordæmningskoefficienter" og "rækkeladninger" var nye begreber man skulle være fortrolig med, og undervisningsmaterialet gav anvisninger på, hvordan man sprængte så forskellige broer i luften som: Bue-, bjælke-, gitter-, træ-, og pladebroer. Jernbaner ødelagde man mest effektivt ved "at sprænge Skinnelegemet i Kurver.

Der bør anbringes en Ladning på hver Side af et Skin-
nestød lige op til Lasken jvf. figur 5."

I forbindelse med sabotager er det for øvrigt interessant,
at 60% af de kendte sabotager i København blev fore-
taget med danske sprængstoffer og kun 3% engelske. I
undervisningsmaterialet opererer man ligefrem med den
danske lunte, der "består af et 4 mm Blyrør fyldt med
Melkrudt, det brænder med en Hastighed af 80 cm i
Minuttet meget regelmæssigt saavel over som under
Vand og nedgravet i Jord".

Sabotage m.m.

Den 22. juni 1944 røg Riffelsyndikatet i Københavns
Frihavn i luften for tredje gang. Aktionen var en af
flotteste under krigen, og det var sabotagegruppen Bopa,
der stod for den. Den havde haft en uges tid til forbe-
redelserne og måtte leje selskabslokaler for at nå det og
for at få plads til de mange deltagere. Efter aktionen blev
det ligefrem en folkeforlystelse at tage S-toget til
Nordhavnen for at se på herlighederne.

Den aktion var omkring 10 mand fra aktionsgruppen i
Hvidovrekompagniet perifert involverede i som dæk-
ningsgruppe. Omkring et halvt år efter var den igen
involveret, men denne gang alene og i centrum af
begivenhederne.

Riffelsyndikatet producerede bl.a. avancerede dele til den
tyske krigsindustri – gyroer til V2-raketter og luftskyts-
lytteapparater. Produktionen foregik rundt omkring i byen
og på de værksteder, der var tilbage efter den store
sabotage. Delene blev samlet på Riffelsyndikatet, derefter
kørt til hovedbanegården på lastbiler og transporteret til
Tyskland med transitjernbanevogne.

Opgaven bestod nu i at erobre lastbilerne mellem Riffel-
syndikatet og Hovedbanen. Det krævede inside-infor-
mation – den var der – evne til øjeblikkelig handling og
tålmodighed. Og tålmodigheden kom på prøve, ligesom
gejsten gjorde det – sidstnævnte var en smule slidt, da
gruppen for tredje gang måtte køre hjem til Hvidovre
med uforrettet sag. Men så ringer telefonen for 4. gang
og nu er det alvor: Lastbilerne forlader Riffelsyndikatet
om 3 kvarter.

Hans Christian Laurits Skov
var født 1893.

Han var malermester, in-
kassator og boghandler.

Han var medlem af sog-
nerådet 1929-47 og med
sine 18 medlemsår havde
han ved sin frivillige ud-
træden medlemsrekorden.

Han var som nævnt med til
at stifte Hvidovregade-
gruppen.

Her skulle have været bragt
et foto af dr. Poul Simon-
sen, som det desværre ikke
har været muligt at skaffe.
Dr. Simonsen var kompagn-
niets læge og tilså og be-
handlede sårede med fare
for eget liv.

Og så går det stærkt. De 6 mand er i Frihavnen som lyn og torden, og i en underlig kadance går aktionen derefter igen i stå.

De næste 3 timer sker der absolut ingenting. Et par fra gruppen cirkulerer omkring i den medbragte bil, mens resten af gruppen venter, og det hele begynder at ligne noget, de 6 har set et par gange eller tre før.

Så svinger to store 4 tons tunge toplæssede lastbiler ud fra Frihavnen, og livet får pludselig fart på igen.

Begge lastbiler bliver bordet og mens chaufførerne bliver tvunget med pistoler til at adlyde, fryser verden pludseligt mentalt til, da et kompagni tyske soldater svinger ind i Frihavnen. I et åndeløst øjeblik passerer de to grupper hinanden, uden at der sker noget, og aktionsgruppen får sit vejr igen, mens tyskerne intetanende marcherer videre ind i Frihavnen.

Ved Jagtvej svinger en bil fyldt med Hipo'er op bag lastbilerne og følger nysgerrigt efter. Først ved Lyngbyvej drejer den fra, og så går det ellers der ud ad.

Efterfølgende smadres de fine instrumenter – der er hængt op i fjedre og stålbånd – med store hamre og afbrændes derefter med benzin for at være på den sikre side. De tyske chauffører får derefter lov til at køre med bilerne, og turen for de 6 går derefter for sidste gang i den sammenhæng hjem til Hvidovre.

Omkring samme tid får aktionsgruppen en opgave i forbindelse med Standard Electric i København. England var interesseret i produktionen og ville gerne undersøge nogle eksemplarer fra den for at tage stilling til sabotage af fabrikken.

Politifolkene i aktionsgruppen kendte fabrikken, fordi den havde installeret og vedligeholdt radioerne på Politigården, og de vidste at fabrikken var spækket med alarmer, elektriske hegn og en stor elektrisk lås i porten.

Aktionsgruppen ankommer uden problemer i to biler og får adgang via de passersedler, som det er lykkedes dem at skaffe. Derefter fordeler de sig ifølge den forudlagte plan på fabrikken.

Wiese går op på direktørens kontor på første sal for at hindre en uhensigtsmæssig brug af telefonerne, der står i direkte forbindelse til tyskerne.

Helge Wiese, 1945

Han har en pakke cigaretter med, som han deler ud af, og han har en 9 mm pistol i hånden. I ventetiden sludrer han – lidt anstrengt – med de ansatte, og der ankommer hele tiden folk for at tale med direktøren. De bliver anvist plads, og efterhånden er der en 20 personer i rummet.

Efter et kvarters tid kommer direktøren farende ind, og da han ser Wiese, siger han: Hva' fa'en, er De her endnu? De andre ér kørt!

Det kommer – om man så må sige – lidt bag på Wiese, men han siger: Det ved jeg udmærket. Det er et led i planen.

Og han har også nerver nok til at vente 2 minutter mere, før han ser på sit ur og siger: Nu går vi, og I forholder jer roligt.

Da han kommer ud på direktørgangen er den pakket med ansatte, og nogle af arbejderne har store skruenøgler i hænderne. Der er kun en smal passage gennem mængden, og hvis nogle har lyst, kan de uden videre pande ham ned. Men da de begynder at klappe, tænker Wiese: Den er go' nok.

Vel ude af bygningen, er der kun porten og dens elektriske lås tilbage mellem ham og friheden.

Portvagten er i fuld gang med at fortælle nogle arbejdere om den samling talentløse amatører, der lige er flygtet med uforrettet sag, da Wiese stikker sin pistol i ryggen på ham og siger: Hvis du vil se din mor mere, så er det edderrøve om at få lukket den port op.

Portvagten mister kontrollen over sin ringmuskel, og han – som Wiese formulerer det – besørger højlydt i bukserne, men op går porten.

Kort efter kommer to tyske biler drønende, men da er Wiese i sikkerhed.

Og gruppen? Ja, den siger: Det var jo forfærdeligt, at vi helt glemte dig, og Tessing siger: Vi skulle nok have befriet dig. Og Wiese siger: Ja, det er godt med jer.

Efterfølgende kommer de organiserede eksemplarer til England, der analyserer dem, og nogle måneder efter – den 4. december – ryger fabrikken i luften. Men denne gang er det en anden modstandsgruppe, der har fået opgaven, og de kommer ind på fabrikken forklædt som mælkemænd og med sprængstofferne gemt i smørdritler.

Poul Tage Verne Tessing var født 1917 i Skulderlev på Sjælland, hvor hans far var klokker.

Han kom til Vanløse i slutningen af 1930-erne og ind i politiet 1940.

Da Svenning Lykke Petersen bliver næstkommanderende i kompagniet, overtager Tessing hans gruppe fra Holmegårdsskolen. Den indgår som 5. deling i kompagniet med Tessing som delingsfører.

Ud over at være delingsfører var han et centralt medlem af aktions- og sabotagegruppen.

Stadsbibliotekar Eva Raae Schultz (tidl. Jacobsen), der fungerede som kontaktled mellem de forskellige delinger, har karakteriseret hans engagement som meget stort.

Og det er jo en passende måde at gøre tingene på i et landbrugsland som Danmark.

Nogle gange er der et forbavsende misforhold mellem aktionernes omfang og tabet af menneskeliv. Sabotagerne mod Riffelsyndikatets produktion og aktionen mod Standard Electric skete uden døde.

De gælder ikke et par simple Hände-hoch-aktioner omkring samme tidspunkt.

I den ene aktion er en 3-4 mand fra aktionsgruppen taget i byen for at skaffe våben. På Vesterbrogade ved varehuset Havemann lykkes det dem at holde et par tyske soldater op, og mens de er i gang hermed, svinger der en bil ind på Vesterbrogade fra Frederiksberg Allé. Den er fuld af tyskere, som går i læ bag en sporvogn, hvorefter der begynder en ildkamp. Da den er færdig er 2 eller 3 af tyskerne døde.

Den anden aktion finder sted på omkring samme tidspunkt, men længere nede af Vesterbrogade mod Rådhuspladsen. Her er det kun et enkelt medlem, der er på jagt efter våben. Da han over for en tysk officer forsøger sig med Hände-hoch, trækker denne imidlertid sin revolver og bliver derfor skudt ned. På grund af denne begivenhed får København for øvrigt en millionbøde.

Vanløsegruppen, der sluttede sig til kompagniet i første halvdel af 1944, stod for udgivelsen af Dybbøl-Posten. Gruppen fik bl.a. sine informationer gennem Frihedsrådet, der udsendte daglige orienteringer til den illegale presse – mod slutningen af krigen under navnet Morgenposten. Rådet gav også økonomisk tilskud til bladudgivelsen.

Et problem var anskaffelse af papir til at trykke bladet på, og det løste Vanløsegruppen gennem forskellige "organiseringer", som det hed i datidens jargon:

I september 1944 f.eks. organiseredes papiret hos Leoisen Jr. og i november hos H. Christensen & Søn i København.

Papiret blev bl.a. opbevaret i et lager i en villa på Smørumvej i Brønshøj, og det lager blev bladgruppens skæbne. Præcis på datoen 5 år efter den tyske besættelse af Danmark besatte Gestapo villaen om morgenen fredag den 9. april 1945. De skød sønnen i huset og arresterede faderen, og derpå satte de sig så til at vente.

Ejnar Johannes Rasmussen var journalist og tilknyttet Dansk Samling.

I 1943 arbejdede han med det illegale blad Fri Presse sammen med Carl Nielsen fra Strøbyvej. Og senere i 1943 arbejdede han med Dybbøl-Posten, der ialt udkom med 9 numre – det sidste i april 1945.

I 1943 var han medstifter af den modstandsgruppe i Vanløse, der tilsluttes Hvidovrekompagniet i 1944.

Derudover var han aktiv i våbentræning og deltog i aktioner for at bringe jøder til Sverige.

Den 9. april 1945 blev han arresteret af tyskerne i Brønshøj og sendt til Frøslev.

Senere på dagen kom 3 mand trillende med en lastbilfuld organiseret papir til Smørumvej, og ud fra huset vælter det med tyskere. Chaufføren, journalisten Johannes Rasmussen, forsøger at flygte og bliver skudt i låret, hvorefter han og de 2 andre – Arne Lillegård og Robert Petersen – bliver arresteret. Senere på dagen arresteres endnu 2, brødrene Rosenstand. Alle dømmes og sendes til Frøslev.

Som et resultat af aktionen går 12 mand under jorden, og de finder aldrig ud af, hvem der har stukket dem.

En biografaktion

I slutningen af krigen modtog overborgmesteren og kommunalbestyrelsen i København daglige indberetninger om sager af politimæssig karakter, og 3. januar 1945 kunne de læse:

"En snes københavnske biografer fik ved den sidste forestilling 2. juledag besøg af sabotører. De holdt en tale og foreviste en tegnefilm: "Anders And i den tyske rustningsindustri". Eksempelvis i Grøndals Bio formede episoden sig således: Pludselig under fremføringen af filmen "Lev Livet Let" blev der blændet af, og en mandsstemme gav Publikum ordre til at forholde sig roligt. Derefter spilles "Home, sweet Home" og Kong Christian. Under den sidste melodi rejste folk sig. Fra højtalerne lød derefter en mandsstemme, der advarede folk mod at snakke for meget, idet han blandt andet henviste til, at mange fædre og brødre måtte tilbringe denne jul i fangelejr, fordi der var blevet snakket for meget. Så forevistes tegneseriefilmene, der gav anledning til meningstilkendegivelser. Endelig sluttedes der med "Der er et yndigt land"²⁰

Bortset fra det med "Home, sweet Home" er beretningen ellers nogenlunde rigtig.

Om sladderer skrev Svenning, at den florerede i hele befolkningen og også i Hvidovrekompagniet, hvor nogle havde en "usalig lyst til at tale over sig, for ikke direkte at sige, at de pralede." For at bekæmpe dette producerede kompagniet en grammofonplade, der blev mangfoldiggjort og brugt i de ovenfor nævnte ca. 20 københavnske biografer.

Hvidovre Kino

Wiese skrev teksten, Tessing indtalte den, Stack-Petersen optog den på en voksplade i sin radioforretning på Risbjerggårds Allé og Københavnsledelsen godkendte den.

I Hvidovre fandt aktionen også sted den 26. december. Om eftermiddagen spillede biografen: "Blaavand melder Storm" og om aftenen "Orlogsmænd". Om sidstnævnte stod der i biografannoncen, at den "ene aandeløse spændende Scene afløser den Anden" og det kom til at passe så nogenlunde.

Der var i alt ca. 25 mand med i aktionen og en 7-8 af dem gik ind i biografen, hvor filmen blev stoppet, lyset tændt og pladen sat på. Den begyndte med melodien Tipperary, og derefter kom budskabet "Landsmænd vi ønsker at henvende et par ord til Dem i dybeste alvor..." og pladen sluttede af med "Kong Christian".

Der blev jublet og råbt: Leve Danmark. Wiese havde aldrig set noget lignende, og bagefter skrev han i et lidt nedkølet politisprog til Københavnsledelsen, at der havde været "stærke nationale tilkendegivelser" i forbindelse med afspilningen.

Stikkere

Sladderer gjorde en del af arbejdet for stikkerne, og det gjaldt naturligvis også for dem, der var i Hvidovre.

F.eks. havde Carl Nielsen fra Strøbyvej flere dækadresser, og en af dem var på Mågevej i København. Der var et ismejeri på vejen, og i det ekspederede en pige, der var forlovet med en Hipo-mand. Hun havde lagt mærke til Carl Nielsen og talt om ham til sin forlovede, og da Carl Nielsen den 26. januar 1945 kom til sin dækadresse, ventede Hipo'erne på ham og skød ham ned i døråbningen.

I erkendelse af stikkernes farlighed havde Hvidovrekompaniet en likvideringsgruppe, og den var i aktion 4 gange under besættelsen. En af de stikkere, der blev likvideret, havde for øvrigt en liste på sig over sine ofre, og ud for navnene var det udbetalte beløb opført. Nogle stikkere blev ført til afhøring i kompaniets kælderfængsel i en villa på M. Bechs Allé og derfra sendt videre.

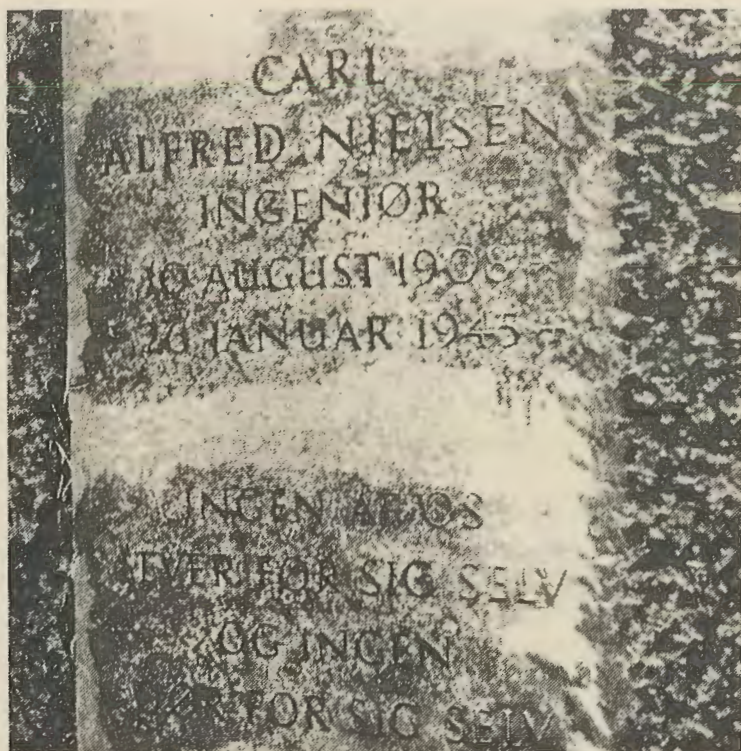

Carl Alfred Nielsen blev født 1908 i Hals i Jylland. Han kom i smedelære i Århus og havde et højskoleophold på Askov. Han tog præleminæreksamen og maskinteknikum i København. Han var tilknyttet Dansk Samling og medlem af Vartorv Valgmenighed.

I 1943 blev han tilknyttet den illegale bladgruppe omkring Fri Presse, som var brudt ud af kredsen omkring De Frie Danske. Inderkredsen i Fri Presse udgik fra Dansk Samling.

Carl Nielsen var medstifter af Hvidovrekompaniet og blev civil leder af afsnit 6 i 1944.

Den 26. januar 1945 blev han skudt af Hipo på Mågevej 1A i København. Han ligger begravet i Mindelunden i Ryvangen.

Carl Alfred Nielsens sten i Mindelunden i Ryvangen

Kælderfængslet dannede også udgangspunkt for nogle af de "deportationer", der var til Sverige.

In a few weeks

Den 30. september 1944 blev der kastet 5 engelsk uddannede faldskærmsfolk ned i Danmark. De skulle være forbindelsesofficerer til afsnittene, og Hvidovre og afsnit 6 fik tilknyttet "Few Weeks". Hans rigtige navn var Bork-Andersen, og baggrunden for hans dæknavn var, at spørgsmål i Københavnsledelsen om, hvornår han kom til Danmark, altid blev besvaret med: In a few weeks.

I september blev det altså en realitet, og sidst på året ankom han og en falskærmsmand mere til Hoffmeyers villa på Søstjernevej 32, formodentlig for at give informationer og oplysninger om den allierede strategi.

Helge Wiese modtager dem og hører Bork-Andersens dæknavn som noget hen i retning af Ansjovitz eller Anjoweks.

Poul Christian Hoffmeyer var leder af kompagniets 6 ordonanser og deltog også i aktions- og sabotagegruppen. Under folkestrejken gik han forklædt som spejder gennem de tyske spærringer på Roskildevej ved Vestvolden med en kærre fuld af håndgranater til Glostrupkompagniet.

Der er en 8-9 mand mere tilstede: Svenning og chefen for Rødovrekompagniet, Friis Jensen, og formodentlig også chefen for Glostrup kompagniet, H.G.P. Jensen, samt afsnitslederne.

Rundt om villaen og i nabolaget er der små 20 mand fra Hvidovrekompagniet. Købmand Kudsk's hus på Søstjernevej 15 er omdannet til et veritabelt fort af Schønne-mann og hans folk, og de står i felt-telefonisk kontakt med Wiese i Hoffmeyers villa. Alt går godt og fald-skærmsfolkene, afsnitslederne og kompagnicheferne drager af igen.

Københavnsledelsen arresteres

Mødet er udtryk for en stigende sammenhæng i modstanden, rækkende helt fra de allierede over Frihedsrådet til Københavnsledelsen og derfra videre ud til afsnitslederne og kompagnicheferne.

Til denne øgede organisering kommer den voksende aktivitet. I 1940 var der f.eks. 10 industrisabotager – i de 4 første måneder af 1945 er tallet 687. Lægger vi jernbanesabotagerne til, er tallene for de samme år 10 og 1988.

Med den voksende aktivitet og organisering følger en øget risiko, og det er helt tydeligt, at de illegales "erhvervsrisiko" stiger mod krigens slutning. F.eks. er de 10 personer, der står på mindstenen over faldne i Hvidovre, alle døde indenfor 3 måneder i perioden fra 23. november 1944 til 28. februar 1945. To af de dødsfald hænger direkte sammen med den øgede organisering samt forhold i København.

Som tidligere nævnt fik Københavnsledelsen tilført oberstløjtnant Tiemroth i februar 1944 som militær rådgiver, og den 26. februar 1945 arresteres han af Gestapo.

Det sætter en hel kædereaktion i gang. Gennem "afhøringen" af Tiemroth får Gestapo kendskab til Københavnsledelsen og afsnitslederne, ja til hele organisationsapparatet.

Dagen efter, den 27. februar arresteres resten af Københavnsledelsen inklusiv Few Weeks, og det samme sker efterhånden for lederne af afsnit 2, 4, 5 og 7.

Helge Schønnemann, til højre, sammen med sin næstkommanderende Bengtsen under krigen

Arthur Nielsens sten i Mindelunden i Ryvangen

Arthur Nielsen blev født 1919 i København.

Han blev premierløjtnant i 1941. I forsommeren 1944 blev han militær leder af afsnit 6.

Han ligger begravet i Mindelunden i Ryvangen.

Den militære leder af afsnit 6, Arthur Nielsen, bliver skudt den 28. februar under en voldsom ildkamp på Kirkebroen i Hvidovre, hvor også hans illegale værtinde Agnes Andreasen bliver skudt.

Arrestationen af Københavnsledelsen sammen med andre faktorer truer med at rulle modstandsapparatet op på store dele af Sjælland, og derfor bombes Shellhuset – hvor fangerne sad – den 21. marts af Royal Air Force.

Ventegrupperne

Omkring 1. maj 1945 får de militære ventegrupper ordre til at holde sig parat. I Rødovrekompagniet får de ammunition og våben med hjem. Et kompagnimedlem husker, at ventegrupperne var blevet trænet militært til at svare på et tysk udfald fra København.

2. Deling i Hvidovrekompagniet fik også beskeden omkring 1. maj. Knud Olsen sætter det i forbindelse med et radiobudskab fra London. Han siger i dag om tidspunktet, at signalet ikke måtte komme for tidligt.

Man havde i den sammenhæng katastrofale erfaringer – bl.a. fra Warszawa-opstanden, hvor hele modstandsbevægelsen blev massakreret, mens russerne så til.

Svenning havde gjort sig tanker om Avedørelejren, og her var han ikke dårligt stillet: "For stadig at have styrkerne i lejren under opsyn, havde vi overtalt et ældre ægtepar i Avedøre til fortsat at blive der, som da lejren var dansk, fru en hos køkkenpersonalet og hendes mand som altnuligmand. Arbejdet var godt betalt, men de blev lidt uglest de første par år.

Afsnittet vidste på den måde næsten nøjagtigt, hvor stor styrken var og nogenlunde om uddannelsestrinnet. Styrkerne blev iøvrigt udskiftet og nåede da de var størst, aldrig over 3 kompagnier. Over en lang periode, vi frygtede for ville være permanent, lå der en overgang tropper fra SS. Frygten var velbegrunder idet de forstærkede såvel telefon- som telegrafnettet ud til lejren, som om de ville oprette en komandocentral der. Som tiden gik, med stadig større nederlag på fronterne, blev styrkerne mindre i antal og af ringere kvalitet.

Da flygtningeproblemet blev akut, flyttede tyskerne nogle hundrede ud i lejren og andre ca. 200–250 blev pakket ind på Kettevejsskolen. I lejren blev soldaterne udskiftet med rekonvalescenter med en stabsoverlæge som kommandant og herved blev det til slutningen af krigen."²¹

Det var for øvrigt ikke kun i Avedørelejren, at Hvidovre-kompagniet havde meddelere. Det gjaldt også for Vestre fængsel i et halvt års tid i 1944, hvor det lykkedes at få en af kompagniets folk ansat.

Ventegrupperne i aktion

Det kom til at gå med ventegrupperne som med soldaterne i Avedørelejren, de blev aldrig farlige, og de kom ikke i militær konfrontation mod krigens slutning. Den illegale militære træning blev for mange modstandsfolk det tætteste, de kom krigen – og godt det samme formodentlig. De ville med stor sandsynlighed være blevet slagtet i en konfrontation med professionelle tyske soldater.

Kom ventegrupperne ikke i kamp med tyske soldater, så var det dog tæt ved i kompagniets største sabotageaktion

Hvidovrekompagniet havde en sanitets- og forsyningsdeling, der skulle tage sig af befolkningen i tilfælde af et militært opgør i kommunen. Til det formål blev der udpeget lokaler, der kunne fungere som nødlazaretter og ført lister over de sengepladser, der var hos private rundt omkring i kommunen.

Der blev organiseret læger, sygeplejersker og samaritter samt anskaffet bårer og andet udstyr, og der var f.eks. et lager af blodplasma.

Delingen oparbejdede også lagre med konserves, så befolkningen ville kunne bispises.

For sanitets- og forsyningsafdelingen stod Eva Raae Jacobsen og Forsynings-Jensen, som han blev kaldt p.g.a. et fremragende talent for at skaffe de mest forskelligartede ting.

under krigen. Den fandt sted den 14. april i Hvidovre. Delingsføreren for 3. deling Poul Strand betragtede den som en art øvelse for ventegrupperne, og aktionen involverede omkring 70 mand.

Sabotage i en forstad som Hvidovre var ellers ikke typisk. Det var i København industrien lå, og for øvrigt var der ikke meget industri overhovedet i landbrugslandet Danmark. Når det kom til stykket foregik den mest krigsvigtige produktion på bøndergårdene, og bøndergårde bomber man ikke.

I Hvidovre var der ikke meget krigsvigtig industri, eller industri overhovedet for den sags skyld. Undtagelsen var de gamle hangarer ved Køge Landevej, hvor tyskerne afprøvede flymotorer i de særligt opførte motorafprøvningsstande. Men dem var der mærkeligt nok aldrig nogen, der prøvede at sabotere.

Men altså den 14. april løb den største sabotageaktion af stablen i Hvidovrekompagniets historie, og det var en samtidig aktion rettet mod både Halkærs Maskinsnedkeri på Landlystvej og et tømmerlager på Femagervej.

Aktionen blev bl.a. indberettet til Københavns Rådhus, og i indberetningen kan man læse, at en "kæmpebrand lyste i aftes op over den vestlige del af København og kunne ses i adskillige miles afstand fra Hovedstaden²²."

Og brænde – det gjorde det, den nat i Hvidovre.

Bengt Johan Bengtsen var kommunelærer på Strandmarksskolen.

Han var næstkommanderende i Schønnemanns 4. deling og var meget aktiv i aktions- og sabotagegruppen.

Luftfoto af arealerne ved Avedøre Kaserne 1945, bemærk skydebanerne ved vandet

Tømmerlageret brændte naturligvis uden besvær. På maskinfabrikken blev der antændt flere hundrede liter fortynder fra store tønder. Det gav en voldsom og næsten eksplosiv flammeudvikling, og den tiltrak tyskere.

Oppe på jernbanen begyndte de tyske sabotagevagter at skyde ned mod fabrikken, og ret hurtigt kom der melding om, at der var ankommet store busser fyldt med tyske soldater på Vigerslevvej.

Samtidig hermed sluttede sabotørerne fra Femagervej sig til folkene på Landlystvej.

Det begynder at ligne en art forprøve på det endelige opgør, men Svenning har på det tidspunkt nået sit mål, og han afblæser aktionen ved at fyre sin signalpistol af. Det ser tyskerne, og de trækker sig tilbage. Formodentlig har de tolket signalet som et signal om angreb på dem. Tilbagetrækningen giver kompagniet tid, og det slipper væk samtidig med, at tyskerne vender tilbage.

Den eneste, der ikke når væk, er skolelærer Bengtsen, der var næstkommanderende i 4. deling. Han gemmer sig i "lorsteåen" under broen på Landlystvej og ind imellem er han nødt til at gå under vandet med hovedet og det hele. Efter en times tid slipper han så også endelig væk – og får for øvrigt efterfølgende meningitis.

Ventegrupperne var ikke kun tiltænkt militære opgaver. Mod slutningen af krigen blev der udarbejdet arrestationslister på Frihedsrådets initiativ, og ventegrupperne skulle foretage disse arrestationer. Og allerede om natten til den 5. maj begynder de første arresterede at ankomme til Hendriksholms Skole i Rødovre. I dagene efter befrielsen er selveste justitsministeren for øvrigt blandt de arresterede, men han løslades dog hurtigt igen.

Andre opgaver handlede om bevogtning af flygtninge i Avedørelejren og eftersøgninger samme sted efter Hipo'er og kriminelle.

Befrielsen

Det er ejendommeligt, at faren for at dø var større ved befrielsen end ved besættelsen af Danmark.

Der var 40 døde i forlængelse af 9. april 1940. Da militæret blev interneret i august 1943 døde der 26, og under folkestrejken i 1944 var tallet 102.

Poul Strand blev født 1916 i Valby. Han boede i Hvidovre 1936–41 og i Avedøre 1941–47.

Han var udlært som smed i det lokale smedefirma Samson og blev senere ansat på B & W.

Poul Strand var formand for DSU og DUI ca. 1936–40. I Hvidovrekompagniet var han delingsfører for 3. deling.

Han var en meget aktiv deltager i aktions- og sabotagegruppen.

Befrielsen kostede 400 mennesker livet, og heraf omkom den største procentdel ved vådeskudsulykker.

Men det var ikke alle dødsfaldene, der hang sådan sammen.

Den 5. maj slog Hvidovrekompagniet sit hovedkvarter op på kommunebiblioteket. Biblioteket havde hele tiden været om ikke hovedkvarter så dog et centralt kommunikationsled i kompagniet. Mod krigens slutning mødtes delingsførerne dagligt for at få og give informationer. Det skete f.eks. hos cykelhandler Clausen på hjørnet af Hvidovrevej og Landlystvej eller hos Bagger Radio på hjørnet af Vigerslev Allé og Valby Langgade. Ud over disse daglige møder kommunikerede delingsførerne og kompagnichefen m.m. gennem biblioteket, og hvis det gik galt kunne man kommunikere det til bibliotekar Eva Raae Jacobsen, der så formidlede videre til vejformanden Laurits Jørgensen – delingsfører for 1. deling, der havde et arbejdsstur lige i nabolaget.

Den 5. maj løber der besked ind på biblioteket om, at der er skyderi ved skolen i Brøndbyøster, hvor der ligger et kompagni tyske soldater. Delingerne bliver hurtigt samlet, og der kører 100 mand af sted på lastbiler, i private biler og på motorcykler. Dehn kommer østfra, Tessing vestfra, og Svenning og Wiese kører op ad hovedgaden i en kanonvogn med en deling efter sig.

Laurits Jørgensen blev født 1898 i Sønderby på Fyn og kom til Hvidovre i 1922.

Ud over at være kommunal vejformand blev han også formand for vagtværnet under krigen. Han var organiseret socialdemokrat og bestyrelsesmedlem og en mand med mange kontakter. I kompagniet var han delingsfører for 1. deling, som var meget velorganiseret.

Dele af kompagniet ved biblioteket efter krigen. Eva Raae Jacobsen er nr. 4 fra højre i midterste række

Gaderne er som blæste, men i en grøft kravler en tysk samaritter, og ham får Wiese fat i. Fra en tørresnor henter han et lagen og binder det på en kæp, og han og Svenning bevæger sig derefter op mod skolen med tyskeren foran sig viftende med det nyvaskede parlamentære lagen.

Ved skolen ligger der omkring 8 døde tyskere og danskere, og op ad en væg står omkring 20 mand med hænderne oppe.

Det, der er sket, er følgende: En modstandsgruppe fra Frederiksberg er brudt ind i et tysk våbendepot og har forsynet sig med våben. Det har tyskerne set, men har ikke taget sig af det. En af Frederiksbergfolkene smider imidlertid den nyerhvervede tyske Karabin op på skulderen, og der er skud i kammeret. Det går af og rammer en tysk befalingsmand lige i panden, og han synker død om. Så bryder helvede løs.

Da Hvidovrekompagniet kommer, ér kampen ovre, og op af væggen står som sagt 20 modstandsfolk fra Frederiksberg. Tyskerne har en stærkt reduceret vilje til forhandling – stærkt reduceret, men det hjælper på den, at de er omringet, og til sidst sættes de 20 mand fri.

I dagene derefter er Roskildevej fuld af tyskere på vej tilbage til ruinerne i Tyskland, og der er tusinder af dem. Krigen er ovre!

Helge Wiese blev født 1914 i Sorø. Faderen var murermester og i 1917 kom familien til Hvidovre, hvor de flyttede ind på Gammelgård. Helge Wiese tjente på Bredalsgården i Hvidovre, uddannede sig som murersvend og blev ansat ved politiet i 1940.

I Hvidovrekompagniet er han bodyguard for Svenning og meget aktivt medlem af aktions- og sabotagegruppen.

Hvis kompagniet kan siges at have sin egen interne historiker, er det ham.

Sabotører ved Hvidovre Station

Afslutning

Hvor kom modstanden fra

Den første organiserede modstand i Danmark overhovedet kom fra efterretningstjenesten.

Frem til forhandlingspolitikens sammenbrud den 29. august 1943 er det generelle mønster, at det var fra yderfløjene i dansk politik, der rekrutteredes til frihedskampen. Det gælder kommunisterne efter tyskernes angreb på Sovjetunionen og deres arrestation i juni 1941, og det gælder frafaldne folk fra konservative kredse og medlemmer fra Dansk Samling.

Efter forhandlingspolitikens sammenbrud ændres billedet, og repræsentativiteten bliver mere bred i frihedsbevægelsen.

Når vi ser på Hvidovrekompagniet, er det ikke underligt, at arbejderne og funktionærene er bredt repræsenteret i en kommune, hvor der bor mange arbejdere og funktionærer. Men det vil kræve en større undersøgelse at finde ud af, om de er over- eller underrepræsenterede.

Som det fremgår af listen over 2. delings folk, er det helt tydeligt, at det især var yngre, der meldte sig i frihedskampen.

Ser vi på måden, hvorpå folk kom ind i kompagniet, viser der sig nogle typiske figurer.

Det gamle bonde- og lysthus-Hvidovre rekrutterer via et netværk, der stammer fra skolen. Kompagnichefen siger, at så godt som hele 4. deling så nogenlunde samtidig har gået på Kettevejsskolen.

Selv er kompagnichefen nyankommen, og her sker rekrutteringen omkring en tilflytterforening på Holmegårdsskolen.

Hvidovregadegruppen består bl.a. af 3 socialdemokrater: Sognerådspolitikeren Laurits Skov, den forhenværende formand for DSU og DUI Poul Strand og kommunens allesteds-nærværende vejformand, Laurits Jørgensen. Allerede ved første møde understreges deres politiske tilhørsforhold, og både vejformanden og Poul Strand er aktivt involveret i at vippe kompagniets første chef fra Dansk Samling, I.C., til fordel for partifællen Svenning.

Ole Toft Sørensen blev født 1887. Han var fra Mors og kom til Hvidovre i 1922.

Af erhverv var han cigarsorterer.

Toft Sørensen var socialdemokrat og kom i sognerådet 1937.

Han var sognerådsformand fra 1.3. 1944 til 30.9. 1952 og borgmester fra 1.10. 1952 til 31.3. 1958.

I Hvidovrekompagniet organiserede han bl.a. lokaler til illegale formål og sørgede for rationeringsmærker til folk under jorden.

DSU på Risbjerggårds Alle i 1935. Det er Poul Strand længst til højre

Ikke at partiforholdet har været det afgørende, men det har spillet en rolle.

Socialdemokraterne og kommunisterne i forstaden

Selvom Hvidovrekompagniet ikke optog kommunister, slap det ikke for problemer med DKP. Ifølge Svenning var der friktion mellem Hvidovrekompagniet og det kommunistiske Rolf Krake.

Modsætningsforholdet mellem DKP og Socialdemokratiet var stort, og havde været det op gennem 1920'erne og videre frem i 30'erne. De to partiers syn på Sovjetunionen og demokrati var – kan man roligt sige – diametral modsatte, og de bekæmpede hinanden, hvor der var mulighed for det. Sproget var ind imellem groft: Socialfacister f.eks. kaldte kommunisterne socialdemokraterne i begyndelsen af 30'erne.²³

Svenning skriver:

"Da jeg overtog ledelsen af kompagniet, arvede jeg også min forgængers dårlige samarbejde med en lille gruppe kommunistiske modstandsfolk. Deres antal gisnedes til 50–60 medlemmer ialt, et tal som godt nok passede, da vi alle kom ud af busken. Deres leder var en maskinarbejder fra SAR's værksted, en fanatisk troende, der mente og handlede som om han og hans trofæller kunne stille os betingelser af mangeartede slags".

Men problemet involverer mere end blot et politisk modsætningsforhold:

"Endnu medens jeg var nr. 2, havde nr. 1 vist mig vort kompagnis lille bitte våbenlager og fortalt mig, at et andet depot, bestående af en stengun og to revolvere angiveligt var fjernet af kommunisterne. Vi passede derfor på, at de våben, jeg fordelte fra SAR, blev gemt godt. Ikke desto mindre forsvandt der en kasse Remingtonkarabiner fra et af de udlagte depoter kort tid efter min overtagelse. En undersøgelse med tilhørende "ufine" overtalelser mod to mistænkte ungmunister, resulterede i tilbagelevering".

Og det rækker videre end til blot at handle om våben: Maskinarbejderen "havde hos sig en mand, som jeg genkendte som en af de mere ledende kommunister. De to i forening begyndte at fortælle mig, hvad vi tilsammen

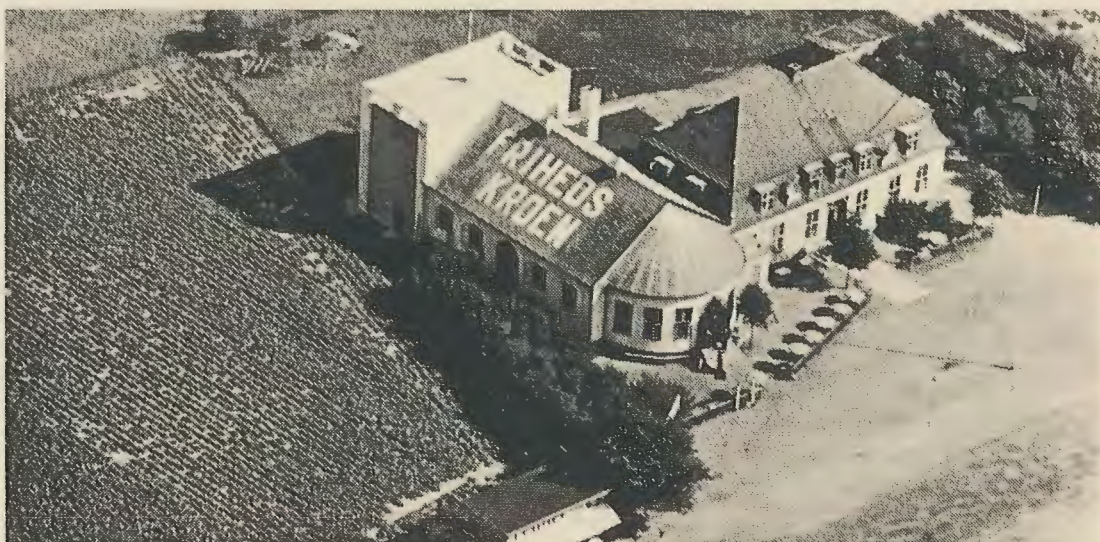
kunne opnå i et samarbejde. Maskinarbejderen snakkede om den længselsfuldt ventede "lange knives nat" og begge endte med at forlange halvdelen af vore våben... Som tiden nærmede sig afslutningen, fablede de i Hvidovre mere og mere om "de lange knives nat"²⁴

Frode Jacobsen fra Frihedsrådet reflekterer i sine erindringer om DKP's efterkrigs-intentioner. Han mener ikke, at de havde planer om kup. Hvis der var nogle, handlede de snarere om en folkefront, hvor DKP gennem en salami-taktik langsomt ville vinde magten. "Jeg tør ikke sige det", konkluderer han, "men jeg havde et sikkert instinkt for, at jeg kæmpede mod misbrug af den danske frihedsbevægelse. Og fra den dag har jeg følt kommunisternes bitterhed mod mig."²⁵

Festen på Frihedskroen

I juni 1945 blev der holdt en stor fest for Hvidovrekompagniet på Frihedskroen med 460 deltagere. Initiativet til den kom fra skytteforeningen Hvidovre Skyttekreds. De så en sådan fest som en selvfølgelig opgave, som man kan læse i foreningens forhandlingsprotokol, og ifølge samme protokol var 42 af medlemmerne aktive i modstandskampen.

Festen startede kl. 14.00 med fællesspisning, og derefter blev der ført faner frem og holdt taler.

Skuespiller Palle Huld og operasanger Frans Andersson fra Det Kongelige Teater optrådte, og skuespillerinden Vera Huhs læste digte af Kaj Munk.

Uden for programmet sendes et telegram til kongen:

"Hvidovre Skyttekreds forsamlet med Frihedskæmpernes Hvidovre Kompagni paa Frihedskroen for at fejre Modstandsbevægelsens indsats for Danmarks befrielse beder Deres Majestæt modtage vor hjærteligste Hyldest og Tak. Gud bevare Kongen. Gud bevare Danmark."

Derefter fortsætter festen og senere kommer så Kongens svartelegram med hilsen og tak.

Nu kan man ikke sende et telegram til sig selv med tak for indsatsen. Den går ikke. Men det var måske det, man skulle have gjort. Det havde været på sin plads og det havde været velfortjent.

50 år efter

Hvidovrekompagniet gav sit bidrag til, at den danske moral ikke gik helt i sort bag mørklægningsgardinerne under besættelsen.

Denne publikation er tænkt som en tak til dem. På siderne 59-72 er bragt en medlemsliste for at navngive modstanden og betale en smule gæld tilbage.

Optog til frihedsfesten på Grundlovsdag 1945

Noter

1. I 1970 beretter Svenning Lykke Pedersen (SLP) om sin medvirken i modstandskampen i tidsrummet 1942–1945. Adressaten er Søværnskommandoen og emnet er: "Søværnets indsats i modstandskampen".
SLP, Helge Wieses privatarkiv.
2. Der var 3 socialdemokratiske sognerådsmedlemmer, og måske også medlemmer fra andre partier. De 3 socialdemokrater var: George Carstensen, Laurits Skov og den senere borgmester Ole Toft Sørensen.
3. I 1980 holdt Helge Wiese og stadsbibliotekar Eva Raae Schultz (tidl. Jacobsen) et møde med Poul Strand (PS), som de bad komme med oplysninger om Hvidovrekompaniets opståen. Poul Strand, der var leder af 3. deling, skrev derefter en beretning om sin tid i kompagniet. Beretningen angiver ikke dato eller årstal for mødet i Hvidovregade.
Poul Strand siger i beretningen: "Vi startede Hvidovre–Rødovre–Glostrup–Husumkompagniet hos daværende biografejer Herman Larsen i hans villa i Hvidovregade".
Dette kan ikke passe, da nogle af rekrutteringerne til Rødovrekompaniet skriver sig tilbage til 1941 og dermed til tiden før mødet i Hvidovregade.
De 3 socialdemokrater Poul Strand nævner er: Laurits Skov, Poul strand og Laurits Jørgensen. Til Poul Strands beretning kommer Svend Gettermanns (SG). Gettermann var journalist i en årrække på Hvidovre Avis, og han nedskrev i årene 1953–55 en beretning om kompagniets tilblivelse. Hans papir er underskrevet "Søren", og det betyder formodentlig, at Svenning Lykke Petersen har godkendt beretningen, da hans dæknavn under krigen var Søren Thorsen. Gettermann skriver:
"I begyndelsen af august 1943 kom et møde i stand på kommunkontoret og her blev retningslinierne for skabelsen af en modstandsstyrke i store træk ridset op."
Svend Gettermann var ikke medlem af kompagniet og Svenning var ifølge egen beretning ikke med til et sådant møde. De må altså begge have deres viden på anden hånd.

Nærværende beretning om Hvidovrekompaniet argumenterer for – som vist – at kompagniet har flere fædre og ikke udspringer af én, men af flere grupper.
4. Poul Gettermann skriver om sammenslutningen: "Der blev dannet kontakt med en marinegruppe, der samlet indgik i kompagniet efter henstilling fra den højeste ledelse" Hvem den "højeste ledelse" er, fremgår ikke af beretningen, ligesom sammenslutningen heller ikke er forsøgt dateret.
I Svennings beretning er I.C kompagnichef, da han bliver udnævnt til næstkommanderende, og det betyder at folkene fra Strøbyvej og Hvidovregade på daværende tidspunkt allerede har fundet sammen.
Helge Wieses privatarkiv.
5. Fra interview med Helge Wiese.
6. SLP, Helge Wieses privatarkiv.

7. Hvornår Hvidovrekompagniet fik sit navn, er ikke til at sige i dag.
Et bud kan være, at det fik sit navn enten efter krigen eller i 1944, da de militære ventegrupper blev oprettet – deraf betegnelsen kompagni.
8. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
9. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
10. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
11. PS, Helge Wieses privatarkiv.
12. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
13. Frode Jacobsen: "I Danmarks Frihedsråd", Første bind s. 94. Gyldendal 1975.
14. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
15. PS, Helge Wieses privatarkiv.
16. SLP, Helge Wieses privatarkiv
17. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
18. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
19. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
20. "Daglige Beretninger om Begivenheder under den tyske Besættelse", København 1946, s. 540.
21. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
22. "Daglige Beretninger om Begivenheder under den tyske Besættelse", København 1946, s. 811.
23. Se f.eks. s. 92 ff hos Kurt Jacobsen: "Aksel Larsen – en politisk biografi". Vindrose 1993.
24. SLP, Helge Wieses privatarkiv.
25. Frode Jacobsen "I Danmarks Frihedsråd". Andet bind s. 167. Gyldendal 1975.

Hvidovrekompagniet afventer Monty's ankomst på Amagerbrogade

Medlemsliste over Hvidovrekompagniet

Denne liste er en medlemsliste over Hvidovrekompagniets Skytteforening, som blev oprettet efter krigen. Listen er fra 1. januar 1946.

Der var meningen, at Hvidovrekompagniet skulle overføres kollektivt til Skytteforeningen, og i den sammenhæng blev det nødvendigt med et stykke rekonstruktionsarbejde for at oprette medlemskartoteket, da man af gode grunde ikke kunne føre "foreningslister" under krigen.

Med i Skytteforeningen kom folk, der i et eller andet omfang og på et eller andet niveau havde deltaget i det modstandsarbejde, som kompagniet organiserede: Sabotage, likvideringer, efterretning, bladvirksomhed, illegale nødlagre og nødlazaretter, koordinerende virksomhed m.m.

Til denne oprindelige liste er så her i 1995 tilføjet navne, som forskellige kompagnimedlemmer har påpeget manglede. De navne er skrevet i *kursiv*.

Medlemslisten skulle dermed være det tætteste man p.t. kan komme samtlige navne på den modstand, der foldede sig ud inden for Hvidovrekompagniets rammer. Det er naturligvis ikke det samme, som at den er fuldkommen.

Der er ikke gjort forsøg på at rette i stavningen, f.eks. står Arne Møllback som Mølbak, A. og der er andre eksempler.

Listen vil være velegnet til videre bearbejdning. Man kan f.eks. prøve at lokalisere navnene geografisk, for at se om der er et mønster, ligesom man kan lave statistik på erhvervene for at undersøge, om den indgang åbner for ny information.

1. deling maj 1945

A

Agerbeck, Dorrit
Alber, Poul
 Als, Christian
 Andersen, Adler H.A.
Andersen, Einar
 Andersen, H
 Andersen, Hakon
 Andersen, Kai
 Andersen, Vagn
 Andersen, Vilfred W
 Angel, Erik
 Asmild, Keld

Risbjergg. Allé 4
Gl. Kongevej 27 (V)
 Godthåbsvej 49 (F)
 Vigerslev Allé 396 B
T.C. Barfodsvej (F)
 Stenstykkevej 49
 Strøbyvej 39
 Rolfs Plads 6 (F)
 Tryggevej 15 (V)
 Strøbyvej 39
 Hvidovre Allé 10
 Hvidovrevej 128

Skolcelev
Kontrollør
 Hospitalsarb.
 Murer
Assistent
 Havnearbejder
 Isolatør
 Maskinarbejder
 Kontorass.
 Garantimester
 Togbetjent

B

Bengtzen, Bengt
 Bentsen, Ingeborg
 Bertelsen, Fru
 Bertelsen, Jytte
 Bjørn-Olsen, O.F.
 Blach, Hans Hainr.
 Borød, Wolmar
 Brandes, Peter
 Brandt, Poul
Brandt, Erik
 Breiling, Børge
Brinholdt, Willy
 Broby-Johansen, Frk.
 Broksø-Hansen, H.C.
 Brolund, Christen
Buren, J
 Busch, Fru
Bøgeblad,
 Bønsøe, Johan

Ulstrupvej 2
 Paris Boulevard 23
 Høgevej 77
 Høgevej 77
 Muslingevej 17
 Avedøre Strandv. 569
 Gl. Køgevej 511
 Kirkebroen 5
 Vanløse Allé 96 (V)
 Biblioteksvej 24
Vilh. Birkedalsv. (NV)
 Hvidovrevej 5
 Monrads Allé 40 (I)
 Islevhusvej 84 (B)
Emdrup Banke 6 (Ø)
 Dr. Priesmes Vej
 Nørrevangen 2 (Brh)

Kommunelærer
 Fru
 Fru
 Kontorelev
 Assistent
 Specialarbejder
 Snedkermester
 Kommunearb.
 Værkfører
 Maler
Bud
 Kontormedhj.
 Viceinspektør
 Kommunelærer
Skomager
 Gyldendal
 Gartner

C

Carlsen, Svend Aage
 Carlsen, Willy
 Carstensen, Jørgen T.
Carstensen, Preben
 Christensen, Aksel

Frydenstr. Alle 16
 Hvidovrevej 235
 Sydkærvej 2 (I)
Torben Okse Allé (S)
 Krogstens Allé 6

Specialarbejder
 Arbejdsmand
 Maskinarbejder
Assistent
 Blikkenslager

Christensen, Axel	Søborg Hovedg. 48(S)	Assurandør
Christensen, Johs	Kærmarken 11	Fabriksarb.
Christensen, Lis	Svanholmvej 1	Bibl.elev
Christensen, Peter	Strøbyvej 35	Fabriksarbejder
<i>Christensen, Poul</i>	<i>Marstalsgade 4 (Ø)</i>	<i>Radiotekniker</i>
Christensen, Sv.Aage	Hæderdalsvej 2	Grosserer
Christensen, Tove	Kærskiftevej 91	
<i>Christoffersen, Holger</i>	<i>Lille Fredensg. 5 (N)</i>	<i>Elektriker</i>
Christoffersen L.C.	Odysseus Allé 8	Maskinpasser
Clausen, Erik	Hvidovrevej 83 A	Mekaniker
<i>Clausen,</i>	<i>Hvidovrevej</i>	<i>Cykelhandler</i>
Clausen, Aage	Avedøregårdsvej 31	Brænder
Clemmensen, Arne	Dansvej 6	Kontorist
Clemmensen, Arnold	Stenstykkevej 56	
Clifford, Poul	Stradellasvej 14 (V)	Bogholder

D

Dencker, William	Nordlundsvej 33	Maskinarbejder
Dichmann, Erik	Strøbyvej 40	Billedskærer
Dinesen, Niels A.	Hvidovregade 7A, II	Maskinarbejder
Due, Johs.	Gl. Køgevej 256	Bagermester
Duelund, Walter Bai	Vigerslevvej 235 st.	
<i>Duelund, P. Bay</i>	<i>Dalgas Boulevard 83</i>	

E

Elland, Ove	Hvid. Strandvej 38	Seminarist
Ellebæk, Bruno	Jul. Valentinersvej	Speditør
<i>Elley, Jørgen</i>		
Elmvang, Kurt	Nystedvej 29	Bankassistent
Elmvang, Lars P.	Strøbyvej 35	Politiassistent
<i>Wehlast, Eswan</i>	<i>Smørumvej 65</i>	

F

Figge, Axel W.	Folehaven 24 (B)	Maskinarbejder
Figge, Nora	Høgevej 66	Fru
Fisker, Fru	Hvidborg	Husmoder
Flander, Villy	Falkon. Allé 73 A(F)	Kontorist
Frederiksen, Grete	Pagteroldvej 9	Sekretær
Frederiksen, Jytte	Pagteroldvej 9	Skoleelev
Fugmann, Inge	Hvidovrevej 265	
Fugmann, Tove	Hvidovrevej 265	Skoleelev

Fugmann, W

Hvidovrevej 265

Elektriker

G

Garset, S. J.

Gjetting, K. Erik

Grathwohl, Arne

Groth, Sofus

Guldberg, Ellen

Guldberg, Fru

Guttorm-Petersen, V

Provstevej 2 (NV)

Valby Langg. 93 (V)

Bjergagervej 23

Bjergagervej 23

Rødkildevej 68

Assistent

Ekspedient

Barneplejerske

Fru

H

Hansen, Anton O.

Hansen, Arne

Hansen, Charles. K.A

Hansen, Frede

Hansen, Fru

Hansen, Fru

Hansen, Helge

Hansen, Helmer

Hansen, Henning

Hansen, Ib

Hansen, Kai John

Hansen, Kaj

Hansen, Knud B

Hansen, Knud

Hansen, Kurt Erling

Hansen, Ove

Hansen, Peter

Hansen, Poul

Hansen, Rolf

Hansen, Simon

Hansen, Stanley

Hansen, Torben

Hansen, V.

Helligsøe, Arne

Henningsen, Poul

Henriksen, Flemming

Henriksen, John

Hoffmeyer, Poul

Holm, Helmuth

Næsborgvej 4

Ådiget 6 (Rødovre)

Rødvig Allé 15

Bramslykkevej 42

Høgevej 75

Bårsevej 33

Hvidovregade 22

Hvidovrevej 83

Vigerslev Allé 380 B

Høgevej 75

Kettevej 48

Vigersl. Allé 374 C

Bytoften 18

Bjergagervej 3 (I)

Klokkehøjen 1, NV

Hvidovrevej 235

Dalumvej 27

Vigerslev Allé 378 A

Katrinédalsvej 52(V)

Bavnevej 52

Bårsevej 33

Høgevej 75

Herlufholmsvej 45

Krogstens Allé 19

Ribesgade 3 st. (Ø)

Grønnehøjen 37 (V)

Sallingvej 42 (F)

Søstjernevej 32

William Boothsvej 5

Arkitekt

Chauffør

Tømrer

Husmoder

Fru

Rådhusbetjent

Forvalter

Ekspedient

Mekaniker

Arbejdsmand

Forvalter

Chauffør

Bud

Møbelsnedker

Chauffør

Gartner

Speditør

Havnearbejder

Specialarb.

Maskinlærling

Ingeniør

Stud.vetr.

Mælkeassistent

Værkfører

Kontorist

Handelslærl.

En af kompagniets kanonvogne

Houg, Lars
Humble, Anders
Hastrup, Kirsten
Hastrup, Aage

Ege Allé 4
Bytoften 4
Hvidovrevej 279
Hvidovrevej 279

Kedelpasser
Chauffør
Skoleelev
Tandlæge

J

Jacobsen, Eva Raae
Jacobsen, Knud
Jakobsen, Kjeld
Jacobsen
Jejlskov, Robert
Jensen, Børge
Jensen, Carl M
Jensen, Ellen
Jensen, Evald J.H.
Jensen, H.C
Jensen, Helge T
Jensen, I
Jensen, Kai
Jensen, Karen
Jensen, Launy
Jensen, Magnus
Jensen, Marius
Jensen, Ole
Jensen, Peter Ole
Jensen, Poul Broberg
Jensen, Poul
Jensen, Rasmus
Jensen, Robert
Jensen, Vagn T
Johannesen, Egon
Johansen Aage Bølling
Jønsson, Helmuth
Jønsson, Henrik
Jørgensen, Asbjørn
Jørgensen, Birthe
Jørgensen, Børge
Jørgensen, Chr. W.R
Jørgensen, Fru
Jørgensen, Gerda
Jørgensen, Hans

Hvidovrevej 132 A
Polensgade 14 (S)
Hanebred 19 (N)
Hvidovrevej 160
Hvidovrevej 63 C
Hæderdalsvej 7
Harrestrupvang 4 A
Strøbyvej 18
Bytoften 16, I
Landlystvej 64
Hvidovrevej 132
Hvidovrevej 83 A
Dalumvej 7 A, st.
Paris Boulevard 17
Risbjergvej 21
Lindholmvej 5 C (B)
Svendebjergvej 21
Kapelvej 50 (N)
Zeus Boulevard 5

Vesselsgade 22 (N)
Mitchellstræde 18
I.G. Smiths Alle 20
Vigerslevvej 292
Homers Allé 18
Hjalm.Bergstrømv. 18
Allingvej 26
Tåstrup, Sønderholm
Provstevej 2A, NV
Zeus Boulevard 32
Trekronergade 1 B
Elme Allé 9 B
Zeus Boulevard 32
Zeus Boulevard 32
Glimvej 23

Bibliotekar
Postbud
Tjener
Bagermester
Pladsarbejder
Fabrikant
Kommunelærer
Fru
Chauffør
Telegrafkont.

Belysningsarb.
Købmand
Kogerske
Sporvejsfunkt.
Chauffør
Gartner
Sømand
Lagerarbejder

Boghand.medhj.

Kontorass.
Pelsbereder
Snedker
Maskinarbejder

Medhjælper
Tømrer
Børnehaveelev
Tilskærer
Vognmand
Fru
Skoleelev
Lagerarbejder

<i>Jørgensen, Helmer</i>	<i>Hanstholmvej 40 (V)</i>	<i>Havnearbejder</i>
<i>Jørgensen, John. O</i>	<i>Vigerslev Allé 380 A</i>	<i>Assistent</i>
<i>Jørgensen, Johs.</i>	<i>Vojensvej 53</i>	<i>Chauffør</i>
<i>Jørgensen, Jørg.</i>	<i>Poppel Allé 8</i>	<i>Havnearbejder</i>
<i>Jørgensen, Jørgen</i>	<i>Svendbjergvej 18</i>	<i>Arkitekt</i>
<i>Jørgensen, Knud</i>	<i>Glimvej 23</i>	<i>Telegrafbud</i>
<i>Jørgensen, Laurits</i>	<i>Zeus Boulevard 32</i>	<i>Vejformand</i>
<i>Jørgensen, Louis</i>	<i>Bjeverskov Allé 55</i>	<i>Handelsmand</i>

K

<i>Kjær, Tage</i>	<i>Gaasebækvej 21</i>	
<i>Kock, Sigfred</i>	<i>Avedøregårdsvej 33</i>	
<i>Koefod, Per</i>	<i>Duevej 48 I th. (F)</i>	<i>Stud.art</i>
<i>Krarup, J.L.</i>	<i>Emdrup Banke 60 (Ø)</i>	
<i>Kromann, Gotthard</i>	<i>Stenstykkevej 41</i>	<i>Maskinarbejder</i>
<i>Krüger, Svend Aage</i>	<i>Kettevej 20</i>	
<i>Kruse, Rudolf</i>	<i>Katrinédalsvej 50 (V)</i>	<i>Lagerarbejder</i>
<i>Kruse, Søren</i>		
<i>Kudsk, Søren</i>	<i>Søstjernevej 15</i>	<i>Kommis</i>
<i>Kunst-Hansen, H</i>	<i>Hyltebj. Alle 66 (V)</i>	<i>Kommunelærer</i>

L

<i>Langager, J.K</i>	<i>Vigerslevvej 57 C</i>	<i>Kommunelærer</i>
<i>Langballe, Orla</i>	<i>Finsensvej 63 (F)</i>	<i>Assistent</i>
<i>Langberg, Fru</i>	<i>Antvorskovvej 1</i>	<i>Fru</i>
<i>Langberg, Sofie</i>	<i>Hvidovrevej 352</i>	
<i>Larsen, Benny</i>	<i>Røddinggade 4, V</i>	<i>Kontrollør</i>
<i>Larsen, Børge</i>	<i>Hvid.vej 235, Opg,4</i>	<i>Stud. polyt</i>
<i>Larsen, Edv.</i>	<i>Poppel Allé 31</i>	<i>Bud</i>
<i>Larsen, Einer</i>	<i>Nordvang 4</i>	
<i>Larsen, Erik A.D.</i>	<i>Hvidborg</i>	<i>Lærer</i>
<i>Larsen, Fru</i>	<i>Hvidborg</i>	<i>Køkkenchef</i>
<i>Larsen, Herman D.</i>	<i>Hvidovregade 48</i>	<i>Direktør</i>
<i>Larsen, K.B</i>	<i>Hvidovrevej 63 A</i>	
<i>Larsen, Klara</i>	<i>Hvidborg</i>	<i>Stuepige</i>
<i>Larsen, Niels</i>	<i>Landlystvej 57</i>	<i>Murermester</i>
<i>Larsen, Svend</i>	<i>Femagervej 32</i>	<i>Kommunearb.</i>
<i>Larsen, Walter</i>	<i>Hvidovrevej 376</i>	<i>Chauffør</i>
<i>Laustsen, Erik Holm</i>	<i>Skjulhøj Allé 20 (V)</i>	<i>Stud.</i>
<i>Laustsen, Jens</i>	<i>Skjulhøj Allé 20 (V)</i>	<i>Lagereksped.</i>
<i>Lehrmann, jr.</i>	<i>Bristol Allé</i>	

<i>Lillegaard, Arne</i>	<i>Bratskovvej 8 (V)</i>	<i>Stud.art</i>
<i>Lindhart, Knud</i>		
Lindhart, Poul Unna	Horsekildevej 42 (V)	Matros
<i>Lomholt, Johannes</i>	<i>Morsøvej 57 (F)</i>	<i>Radiotekniker</i>
Ludvigsen, E.R	Grønskiftet	Støberiarb.
Lønberg, Aage	Aalekistevej 80 (V)	Chauffør
M		
Madsen, B	Tureby Allé 20	Vinduspolerer
Madsen, Karl Ejner	Hvidovrevej 10	Løjtnant
Madsen, Knud	Grøndalsp.vej 10(F)	Vinduespudser
<i>Madsen, Peter</i>	<i>Vølundsgade 4</i>	<i>Chauffør</i>
Madsen, Tage Bloch	Hjømagervej 3	Mekaniker
Madsen, Aage Bloch	Hjømagervej 16	Vognmand
Magnussen, Edel	Pagteroldvej 12	Ass.elev
Mandrupsen, Vald.	Langdrupvej 15	
<i>Martinsen, Ove Pilgård</i>	<i>Tryggevældevej 3,(V)</i>	<i>Ekspedient</i>
Mathiesen, Anna	Hvidovrevej 235	Fru
Mathiesen, Anton	Paris Boulevard 4	Kedelpasser
Mathisen, Fred Bruno	Vigerslev Allé 109	
Michaelsen, V	Lyngholmvej 14 (V)	Civilingeniør
Mogensen, John	Ryesgade 59 III (Ø)	Arbejdsmand
Mortensen, B	Langhøjvej 25	Assistent
Mortensen, Chr.	Hectors Alle 2	Vognmand
Mortensen, Henning	Strandby Allé 15	Korrespondent
Mortensen, Morten	Langhøjvej 25	Overbetjent
Mølbak, A.	Hvidovrevej 104	Fuldmægtig
Møller, Jens	Priamos Allé 4	Kranfører
N		
Nebbelunde, Tage	Risbjergg. Allé 32	Math.
<i>Nebbelunde. Aage</i>		<i>Byg.tilsyn</i>
<i>Negendahl, Aage</i>	<i>Baunevangen 25 (Br)</i>	<i>Metalarbejder</i>
Nielsen, A. Holmberg	Fiskergade 7 (N)	Klejnsmed
Nielsen, Bjørn	Risbjergg. Allé 19	Skrædder
Nielsen, Carl Gamborg	Strøbyvej	Ingeniør
Nielsen, Hagbard	Wilh.Thoms. Allé 27	Vognmaler
Nielsen, Hans	Padborgvej 2 st.	Kontorelev
Nielsen, Harry	Avedøregårdsvej 20	Maskinarbejder
Nielsen, Helge	Mågevej 19 (NV)	Specialarbejder
Nielsen, Holt	Vigerslevvej 43	Garveriarbejder

Lastbil med 1. deling på bagsmækken

Nielsen, I. Oversøe	Ajax Allé 5	Handelsgartner
Nielsen, J.	Hvidovregade 54	Lagerist
<i>Nielsen, Kai</i>	<i>P.G. Ramms Alle (F)</i>	<i>Kleinsmed</i>
Nielsen, Milton	Avedøregårdsvej 20	Maskinlærling
Nielsen, Poul	Hvidovrevej 112	Købmand
Nielsen, Robert	Avedøregårdsvej 20	Oliemøller
Nielsen, Sv.	Nørremarksvej 24	Murer
Nielsen, Aage	Strøbyvej 42	Vognmand
Nielsson, Elin	Bredegaards Allé 39	Ass.
Nielsson, Selma	Ulfsborgvej	Fru
Nilsson, J.A.V	Strandby Allé 32	Tilskærer
Nissen, Jørgen	Humblebækgade 14 (N)	Manufakturist
<i>Nyberg, Jens</i>	<i>Øster Voldgade 14</i>	
Nørgaard, Karl Erik	Dansborg Allé 12	Kontorelev

O

Oder, Werner	Kettevej 33	Disponent
Odgaard, Johs.	Holmevej 15 (G)	Tømrer
Olesen, Jørgen H	Hv. Strandvej 39	Maskinarbejder
Olsen,	Landlystvej 66	Jernbanefunkt.
Olsen, Anders P.H.K	Pagteroldvej 2	Murer
Olsen, Børge B	Nørremarksvej 34	Maskinarbejder
Olsen, Ejvind Arne	Risbjergg. Allé 44	Arbejdsmand
Olsen, Jensine	Zeus Boulevard 35	Fru
Olsen, Johannes M	Zeus Boulevard 21	Murerarbejdsmand
<i>Olsen, Kai</i>	<i>Jydeholmen 29 (V)</i>	<i>Assistent</i>
<i>Olsen, Knud</i>	<i>Jydeholmen 29 (V)</i>	<i>Assistent</i>
Olsen, Knud	Magnoliavej 2 (G)	Stud.techn.
Olsen, Mogens	Kastanie Allé 26 (V)	Stud, techn.
Olsen, Myrtel	Hvidovrevej 138	Damefrisør
<i>Olsen, Willy</i>	<i>Gravervænget 5 (NV)</i>	<i>Specialarbejder</i>
Olsen, Aage	Ørager 38	Garver
Olsson, Harry Sv.A	Muslingevej 13	Målerkontroll.
Ostenfeld-Hansen, C.P	Hvidovrevej 132 A	Kommunelærer

P

Pedersen, Arne	Femagervej 16 c	Værkfører
Pedersen, Ernst	J.M. Thielevej 9 (V)	Værkfører
<i>Pedersen, Robert</i>	<i>Risbjergg. Allé 85</i>	<i>Stud.art</i>
Pehrsson, Gunnar	Holmelundsvej 21	Farver
Petersen, Daniel	Hellbergsvej 7	Bådebygger

Petersen, Ejner	Mørups Allé 6	Tømrer
Petersen, Elin	Bavnevej 30	
Petersen, Emil	Grænsevej 28	Arbejdsmand
Petersen, Eva	Brostykkevej 108	Fru
Petersen, Frank C	C.F.Barfoedsvej 9(F)	Banearbejder
<i>Petersen, George A.</i>	<i>Hanebred 31 (V)</i>	<i>Lærling</i>
<i>Petersen, Helge</i>	<i>Vigerslev Allé 39 (V)</i>	<i>Kleinsmed</i>
Petersen, Henning	Koralvej 1	Skytsmekaniker
Petersen, Keld	Reberbanegade 11 (S)	Typograf
Petersen, O. Dehn	Katrinedalsvej 52(V)	Mekaniker
Petersen, Oskar	Vigerslev Allé 192	Chauffør
Petersen, Sofus	Bavnevej 30	Bogtrykker
Petersen, Svenning L	Kløverprisvej 11 st.	Værkfører
Petersen, Aage	Kettevej 47	Vognmand
Pflug, Kaj	Avedøregårdsvej 39	Jernbaneass.
<i>Perstrup, Per</i>	<i>Vibevej 2</i>	
<i>Perstrup, Hans</i>	<i>Vigerslev Allé</i>	
<i>Poulsen, Niels</i>	<i>Ved Grænsen 74 (F)</i>	<i>Stud.med</i>

R

Rahbjerg, Hakon	Hvidovrevej 132	Præst
Rahbjerg, Isa	Hvidovrevej 132	Lærerinde
Ranild, Aksel	Valdemarsgade 36 (V)	Cigarhandler
Ranthe, Sofus	Kettevej 25	Maskinmester
Rasmussen, Børge	Vigerslev Allé 386	
Rasmussen, Egon	Glimvej 5	Lagerarbejder
<i>Rasmussen, Ejner J</i>		
Rasmussen, Fru	Paris Boulevard 5	Fru
Rasmussen, Henning	Strandholms Allé 35	Vognmaler
Rasmussen, Irma	Dansborg Allé 18	Fru
<i>Rasmussen, Johannes</i>	<i>Tryggevældevej 91</i>	
Rasmussen, Knud J	Damparken 38 (R)	Lærer
Rasmussen, Kurt	Strandholms Allé 35	Møbelsnedker
Rasmussen, Max Jacob	Ajax Allé 9	Arbejdsmand
Rasmussen, Poul L	Bjergagervej 44	Styrmand
Raun, Helge	Sallingvej 50 (F)	Lagereksp.
Raun, Henning	Stenløsevej 18 (B)	Gartner
<i>Ravn, Erik Nissen</i>		
<i>Ridderberg, Poul</i>	<i>Stenderupgade 8 (V)</i>	<i>Maskinlærling</i>
Romsted, E	Landlystvej 62	Kemigraf
<i>Rosenstand-Larsen, Per</i>	<i>Engholmvej 80</i>	

Rosenstand-Larsen, Poul
Roth-Nielsen, Jørgen

Engholmvej 80
Rantzausgade 60 (N)

Murer

S

Scheel, Erik
Schmidt, Thorolf
Schou, Karl Erik
Schou, Jørgen
Schønnemann, Helge
Schønneman, Karen
Simonsen, Poul
Simony, Johan
Skamby, Per
Skipper, Hougaard
Skov, Laur.
Skovbro, Bent
Skovbro, O
Schmidt, Erik
Sonne, Frede
Speiermann, H.M.C
Stadel, Finn
Steffen, Edvin
Stephansen, Frede
Stie, Einer
Strand, Poul
Strandberg, Svend
Struck, August
Stack-Petersen, J.K.
Stack-Petersen, K.J
Stack-Petersen, Rikke
Svendsen, Ejnar
Svendsen, Poul
Svendsen, Vagn
Søndergaard, Erik
Søndergaard, Ernst
Søndergaard, Hans
Sørensen, Chr. Winther
Sørensen, Emil
Sørensen, Erik
Sørensen, Fru
Sørensen, Kaj

Kløverprisvej 5
Vigersl. Allé 378(V)
Vigersl. Allé 372(V)
Hvidovrevej 235 B
Hvidovregade 89
Eriksminde
Hvidovregade
Amager fælledvej 32
Monrads Allé 18 (V)
Risbjergvej 24
Klovbjergvej 19
Flemmingvej 28
Flemmingvej 28
Gl. Kongevej 35 (V)

Aktæons Allé 34
Sallingvej 37 (F)

Sallingvej 30 (F)
Kirkebroen 5
Grænsevej 47 (G)
Kochsvej 35 (V)

Risbjerggårds Allé 63
Risbjergg. Allé 63
Risbjerggårds Allé 63
Bytoften 2
Giesegaardsvej 18
Giesegaardsvej 18
Tureby Allé 21
Hvidovregade 2
Antvorskovvej 2
Poppel Allé 1 A
Giesegaardsvej 2
Frederiksborgg. (NV)
Kløverprisvej 5
Zeus Boulevard 20

Ass.elev
Inspektør
Chauffør
Kontorass.
Arkitekt
Kontorist
Læge
Stud.jur
Stud.vet.
Arbejdsmand
Måler aflæser
Lærling
Smed
Stud.mag

Værktøjsmager
Stud.mask.
Chauffør
Chauffør
Slagtermester
Politibetjent
Købmand

Radioforhandler
Mathelev

Chauffør
Kranfører
Handelselev

Assistent
Kommis
Maler
Vognmand
Bademester
Fru
Blikkenslager

Sørensen, Kaj	Slangerupgade 9 (N)	Chauffør
Sørensen, Knud	Zeus Boulevard 20	Snedker
<i>Sørensen</i>	<i>Plovheldvej</i>	<i>Skolebetjent</i>
Sørensen, N.P	Kløverprisvej 5	Sekretær
Sørensen, Ole Toft	Kløvborgvej 4	
Sørensen, Svend Erik	Fr.borgvej 33 (NV)	Bademester
T		
Teglborg, Aage	Grønnehave Allé 22	Havnearbejder
Tengnagel, Svend Erik	P.Bangsvej 89 (F)	Assistent
<i>Tengnagel, Fabricius A</i>		
Tessing, Poul V	Vestervang 2 (A)	Politibetjent
<i>Thorsen, Preben</i>	<i>Gl. Kalkbræn.vej 40</i>	<i>Lagerarbejder</i>
Thomassen, Elvira	Ketilstorp Allé 16	Fru
Thomsen, Jørgen	Grønholtvej 1	Havnearbejder
Tranberg, Anders	Hvidovrevej 88 1.th.	Overassistent
V		
Valum, Børge	Folehaven 32 (B)	Værkfører
<i>Vestbo, Alf</i>		
Viffeldt, Jørgen	Kettevej 40	Kontorassistent
Viuf, F	Gadestævnet 3	Arkitekt
W		
Wagner, Fru	Aktæons Allé 32	Fru
Wagner, Uffe	Aktæons Allé 32	
<i>West, Eigil</i>	<i>Grysgårdsvej 17 (F)</i>	<i>Assistent</i>
Wiese, Helge	Bramslykkevej 48	Politibetjent
Witt, Helge	Lejrevej 15 (B)	Assistent
<i>Wolfgang, Aage</i>	<i>Nørretofte Allé (V)</i>	<i>Assistent</i>
Y		
Yde, Kjeld	Planteheldvej 14	Underass.
<i>Yde, Leif</i>		
Å		
Aabo, Henry	Avedøre Skole	Lærer
Aagaard, Ruth	Enghavevej	Børnehaveelev

Medlemsliste over Hvidovrekompagniets 2. deling

Denne separate medlemsliste over 2. deling er så godt som komplet, og den har fødselsår med for så godt som samtlige medlemmer..

Sammenlignet med de 4 andre delinger i Hvidovrekompagniet skiller 2. deling sig ud med sin geografiske spredning og sit store antal af studerende, der formodentlig hænger sammen med delingens udgangspunkt i bladdrift.

Listen er organiseret efter fødselsår.

Ranild, Aksel	Valdemarsgade 36, 1., V	Cigarhandler	
Negendahl, Aage	Baunevangen 25, Brh.	Metalarb.	
Pedersen, Arne	Femagervej 16, Hvidovre	Værkfører	
Schmidt, Erik	Gl.Kongevej 35 C, V	Stud.mag.	
Strandberg, Svend			
Jensen, Ole	Kapelvej 50, N	Sømand	
Gjetting, Erik	Provstevej 2 A, NV	Assistent	
Jørgensen, Jørgen	Svendbjergvej 18, Hvido.	Arkitekt	
Brandt, Poul	Vanløse Allé 96, Vanl.	Værkfører	
Kruse, Rudolf	Katrinédalsvej 50, Vanl.	Lagerarb.	
Henriksen, John	Sallingvej 42, F	Værkfører	
Christoffersen, H.	lille Fredensgade 5, N	Elektriker	
Olsen, Knud	Magnoliavej 2 th., Valby	Stud.tech	
Langballe, Orla	Finsensvej 63, F	Assistent	1908
Petersen, O. Dehn	Katrinédalsvej 52, Vanl.	Mekaniker	1908
Olsen, Willy	Gravervænget 5, NV	Specialarb.	1911
Jørgensen, Asbjørn	Provstevej 2 A, NV	Tømrer	1911
Nielsen, Helge	Mågevej 19, NV	Specialarb.	1912
Wolfgang, Aage	Nørretofte Allé 5, Valby	Assistent	1913
Groth, Sofus	Valby Langgade 93, Valby	Ekspedient	1914
Madsen, Knud	Grøndalsparkvej 10, F	Vinduespuds.	1914
Stehphansen, Frede	Sallingvej 30, F	Chauffør	1915
Hansen, Arne	Ådiget 6, Rødovre	Chauffør	1915
Christensen, Poul	Marstalsgade 4, Ø	Radiotekn.	1916
Andreasen, Kaj	Rolfs Plads 6, F	Maskinarb.	1917
Rasmussen, Jonas	Tryggvældevej 91, Brh.	Kontorass.	1917
Laustsen, Jens	Skjulhøj Allé 20, Vanl.	Lagereksp.	1918
Pedersen, Ernst	I.M.Thielesvej 9, opg.C, F	Værkfører	1918
Flander, Willy	Gl.Kongevej 25, V	Kontorist	1919

West, Eigil	Grysgårdsvej 17, F	Assistent	1919
Petersen, Frank C	C.T.Barfodsvej 9, F	Banearb.	1919
Madsen, Peter	Vølundsgade 4, N	Chauffør	1919
Petersen, Helge	Vigerslev Allé, Valby	Kleinsmed	1920
Bønsøe, Johan	Nørrevangen 2, Brh.	Gartner	1920
Buren, Jørn	Emdrup Banke 6, Ø	Skomager	1921
Skamby, Per	Monrads Allé 18, Valby	Stud.vet.	1921
Henriksen, Flem.	Grønnehøjen 37, Vanl.	Mælkeass.	1921
Larsen, Benny	Røddinggade 4, V	Kontrollør	1922
Hansen, Frede	Bramslykkevej 42, Valby	Tømrer	1922
Olsen, Mogens	Kastanie Allé 26 B, Vanl.	Stud.tech.	1922
Simony, Johan	Amager Fælledvej 32, S	Stud.jur.	1922
Alber, Poul	Gl.Kongevej 27 4., V	Kontrollør	1922
Sørensen, Erik	Frederiksborgvej 33, NV	Bademester	1922
Hemmingsen, Poul	Nordisk Kollegium	Stud.vet.	1922
Jakobsen, Knud	Polensgade 10 1.tv., S	Bud	1923
Thorsen, Preben	Gl.Kalkbrænderivej 40, Ø	Lagerarbejd.	1923
Brinholdt, Willy	Vilh.Birkedalsvej 1, NV	Bud	1923
Nielsen, Kaj	P.G.Ramms Allé 72, F	Kleinsmed	1923
Laustsen, Erik H.	Skjulhøj Allé 20, Vanl.	Stud.maskin.	1923
Martinsen, O.Pilg.	Tryggevældevej 3, Vanl.	Ekspedient	1924
Jakobsen, Kjeld	Hanebred 19, Vanl.		1924
Stadel, Finn	Sallingvej 37 1., F	Stud.maskin.	1924
Olsen, Knud	Jydeholmen 29, Vanl.	Assistent	1924
Lomholt, Johs.	Morsøvej 57, F	Radiotekn.	1924
Jensen, Poul	Vesselsgade 22, N	Bogh.medhj.	1924
Andersen, Einar	C.T.Barfoedsvej 11, F	Assistent	1924
Carstensen, Preben	Torben Okse Allé 2, S	Assistent	1925
Raun, Helge	Sallingvej 50, F	Lagereksp.	1925
Jørgensen, Helmer	Hanstholmvej 40, Vanl.	Havnearb.	1925
Olsen, Kaj	Jydeholmen 29, Vanl.	Assistent	1925
Poulsen, Niels	Ved Grænsen 74, F	Stud.med.	1925
Struck, August		Assistent	1925
Ridderberg, Poul	Stenderupgade 8, V	Maskinlærl.	1925
Petersen, Georg A.	Hanebred 31, Vanl.	Lærling	1925
Andersen, Vagn	Tryggevældevej 15, Vanl.	Prokurist	1926
Hansen, Kurt Erl.	Klokkehøjen 1, NV	Bud	1926
Pedersen, Robert	Risbjergg.Allé 85, Hvido.	Stud.art.	1926
Raun, Henning	Stenløsevej 18, Brh.	Gartner	1926
Kofoed, Per	Duevej 48, 1.th., F	Stud.art.	1927
Lillegaard, Arne	Bratskovvej 8, Vanl.	Stud.art.	1927

Hvidovrekompagniets opbygning

Følgende beskrivelse af Hvidovrekompagniets opbygning og dets organisatoriske relationer til Københavnsledelsen er fremkommet ved et samarbejde med følgende: Fastlæggelsen af det generelle billede er sket i samarbejde med Helge Wiese. Medlemslisten for 2. deling skyldes Knud Olsen. Kjeld Yde og Erik Scheel har udarbejdet de tilsvarende lister for 5. deling. Som det vil fremgå er det ikke lykkedes at rekonstruere 1., 3. og 4. deling i blot nogenlunde samme omfang.

For en yderligere uddybning af forholdet mellem afsnit og Københavnsledelse henvises til: "Besættelsen 1940-45. Politik, modstand, befrielse" Politikens Forlag, og til Jørgen H. Barfod: "København kampklar". Årsskrift for Frihedsmuseets venner. Listerne kan altså suppleres ligesom de formodentlig kan korrigeres. P.t. er de udtryk for det tætteste, vi kan komme virkeligheden, som den så ud for 50 år siden.

Kontakten mellem Frihedsrådet og K-udvalget under Frihedsrådet blev varetaget af Mogens Fog og kontakten mellem K-udvalget og Københavnsledelsen af Svend Wagner. Forbindelsen mellem Københavnsledelsen og de militære afsnitsledere stod Tiemroth og Tage Hansen for og Barfod og Nørup tog sig af kontakten til de civile afsnitsledere.

Forbindelsesofficer

Bork-Andersen fra slutningen af 1944 til 27. februar 1945.

Afsnitsleder:

Civil:

NN

Ingeniør P.L. Hee fra januar 1944 til 17. august 1944.

Carl Nielsen til 26. januar 1945.

Militær:

Premierløjtnant Arthur Nielsen fra forsommeren 1944 til 28. februar 1945.

Kaptajnløjtnant H.A.I. Petersen fra marts 1945 og krigen ud.

Kompagnichef:

Løjtnant I.C. fra sommeren 1943 til sommeren 44.

Svenning Lykke Petersen fra sommeren 1944 til maj 1945.

Næstkommanderende:

Helge Schønnemann.

Adjudant/bodyguard for Svenning:

Helge Wiese

1. deling:

Delingsfører: Laurits Jørgensen

Wolmar Borød

Tage Bloch Madsen

Aage Bloch Madsen

Anton Mathiesen

Gruppebillede af 1. deling efter besættelsen

2. deling:

Delingsfører: O. Dehn Petersen

Næstkommanderende: Johannes Rasmussen

Se navnelisten for hele 2. deling side 73

Gruppebillede af 2. deling efter besættelsen

3. deling:

Delingsfører: Carl Nielsen, der afløses af Poul Strand.

Næstkommanderende: William Dencker

Arne Clemmensen

Knud Lindhart

Stack-Petersen

Henry Aabo

Gruppebillede af 3. deling efter besættelsen

4. deling:

Delingsfører: Helge Schønnemann

Næstkommanderende: Bengt Bengtsen

Gruppebillede af 4. deling efter besættelsen

5. deling:

Delingsfører: Poul Tessing

Christian Als

Erik Brandt

Axel Christensen

Jørgen Elley

Hans Grathwohl

Arne Helligsøe

Magnus Jensen

Poul Jensen

Vagn T. Jensen

Valdemar Mandrupsen

A. Møllback

Tage Nebbelunde

A. Holmberg Nielsen

Jørgen Nissen

Werner Oder

Erik Nissen Ravn

Erik Scheel

Karl Erik Schou

Jørgen Schou

Vagn Svendsen

Kaj Sørensen

Aksel Fabricius Tengnagel

Anders Tranberg

Helge Witt

Kjeld Yde

Leif Yde

Aktions- og sabotagegruppen:

Basismandskab: Kompagnichef, bodyguard og de yngste delingsførere: Svenning Lykke Petersen, Helge Wiese, O. Dehn Petersen, Poul Strand, Helge Schønnemann og Poul Tessing. Hyppige deltagere: Bengt Bengtsen, Vilhelm Fugmann, Poul Hoffmeyer, brødrene Carl Erik og Jørgen Schou, Uffe Wagner.

Likvideringsgruppe

Består af 3-4 mand

Ordonansgruppen

Består af 6 mand. Gruppeleder Poul Hoffmeyer.

Legitimation

Anders Tranbjerg.

Illegale lejligheder

Anders Tranbjerg og Helge Wiese.

Kontaktkordinator

Eva Raae Jacobsen

Efterretning

Kompagniet fik underretninger gennem afsnittenes ugentlige møder med Københavnsledelsen.

Kompagniet havde meddelere i Avedørelejren og i Vestre Fængsel.

Læge, sanitets- og forsyningsdeling

Eva Raae Jacobsen og Forsynings-Jensen.

Norgeshjælpen

Kompagniet havde også en gruppe, der tog sig af hjælp til Norge. Den bestod for en stor del af skolelærere. Det er ikke lykkedes at navngive gruppens medlemmer.

Tidstavle for Hvidovrekompagniet

1942

- Efteråret Der uddeles illegale blade.
- Årskiftet Holmegårdsgruppen på omkring 14 mand dannes omkring orlogskaptajn Svenning Lykke Petersen.

1943

- Juni/juli Strøbyvejgruppen på ca. 20 mand dannes omkring Dansk Samlingmanden ingeniør Carl Nielsen.
- Hvidovregadegruppen på 5 mand dannes omkring Dansk Samlingmanden løjtnant I.C.
- Aug./sep. Strøbyvej- og Hvidovregadegruppen sammensluttet. I.C. bliver chef. Der er nu ca. 40 medl. og kompagniet går ind i en rekrutteringsfase, der fører til 150 medlemmer i dec. 1943
- Aug./sep. Der dannes en aktions- og sabotagegruppe på ca. 25 mand med Svenning Lykke Petersen som leder. Gruppen sammensættes fra gang til gang i forhold til opgavernes art.
- Sep./nov. Holmegårdsgruppen integreres i Strøbyvej- og Hvidovregadegruppen. I.C. er chef, Svenning næstkommanderende, og der er 3-5 delinger.
- Årsskiftet Danmark inddeles i militære regioner af Frihedsrådet. Sjette region udgøres af Københavnsområdet og regionen underopdeles igen i 7 afsnit. Hvidovre, Rødovre og Glostrup udgør afsnit 6.

1944

- Jan./juli Der organiseres våben fra Holmen.
- Der optages en gruppe fra Vanløse i første halvdel af året - overvejende Dansk Samling-folk. Den bliver til 2. deling med O. Dehn Petersen som leder og E.J. Rasmussen som næstkommanderende.
- Januar P.L. Hee bliver civil afsnitsleder. Hans kontakt i Københavnsledelsen er Barfod.

Kompagniet får ansat en mand i Vestre fængsel til uds mugling af meddelelser.

- Foråret Trykkerimaskiner fjernes fra trykkeri ved Virginiavej og Smallegade. De bliver installeret i et kælderlokale i Hostrups Have og rummet lydisoleres.
- Forsommer Militær afsnitsleder for afsnit 6 bliver premierløjtnant Arthur Nielsen. Hans kontakt i K-udvalget: Tiemroth og Tage Hansen.
- Sommeren I.C. rejser og Svenning bliver ny kompagnichef.
- "Arrestation" af en stikker.
22. juni 2. deling deltager som dækningsgruppe i Bopas aktion mod Riffelsyndikatet.
17. august P.L. Hee erstattes af Carl Nielsen.
- Aug./sept. Benzinkup på Gl. Køgevej.
19. sept. I forbindelse med politiets arrestation organiseres politi-radioudstyr til aflytning og vildledningsaktioner. Det placeres på Hæderdalsvej.
30. sept. Der kastes 5 faldskærmsfolk ned, der er blevet uddannet i England og som skal instruere i modtagelse af nedkastet materiel og anvendelse af de specielle D-dagsplaner. Region 6, København, får P. Bork-Andersen, der har dæknævnet "Few Weeks".
3. oktober Der oprettes vagtværn og Laurits Jørgensen bliver formand.
- Efterår Der kommer våben fra Sverige til afsnit 6.
- Aktion mod lager- og konfektionsvirksomhed ved Strøget i København, hvor der syes tyske officersuniformer.
- Sept./okt. Aktion mod Standard Electric.
- Okt-dec. 2 faldskærmsfolk - bl.a. Few Weeks - instruerer afsnitsledere og kompagnichefer på Søstjernevej.

Afvæbningsgruppe fra kompagniet i ildkamp med Gestapo på Vesterbrogade ved stormagasinet Havemann.

6. nov. Gestapo-razzia på kommunekontoret i Hvidovre. Bl.a. arresteres kompagnimedlemmet John Otto Jørgensen.

Mislykket forsøg på at arrestere kompagniets chef Svenning Lykke Petersen på hans bolig Kløverprisvej 11.

4. dec. Sabotageaktion i København på fabrikken Standard Electric. Hvidovrekompagniet havde gjort et forarbejde et par måneder før.

26. dec. Aktion i Hvidovre Kino.

Stikkerlikvidering.

1945

Beg. af året Stikkerlikvidering.

Aktionsgruppen foretager aktion mod Riffelsyndikatet.

26. januar Den civile afsnitsleder Carl Nielsen, bliver skudt af Hip'oer. Han får ingen efterfølger.

20. febr. Delingsfører for 1. deling Laurits Jørgensen arresteres.

24. febr. Kompagnimedlem Cuno Odde fra 2. deling findes dræbt i Ny Adelgade ud for nr. 64. Han er formodentlig skudt på Dagmarhus, da der ikke er blod på gaden, hvor han findes.

26. febr. Københavnsledelsens kontaktmand til de militære afsnitsledere, Tiemroth, arresteres.

Aktion i Hvidovre Kino

27. febr. I forlængelse af Tiemroths arrestation bliver resten af Københavnsledelsen arresteret. Også forbindelsesofficeren Bork-Andersen (Few Weeks) arresteres.

Efterfølgende arresteres lederne af afsnit 2, 4, 5 og 7.

28. febr. I forlængelse af Københavnsledelsens arrestation bliver den militære afsnitsleder premierløjtnant, Arthur Nielsen, skudt af tyskerne i Hvidovre.
- Beg. marts Kaptajnløjtnant H.A.I. Petersen efterfølger Arthur Nielsen som militær afsnitsleder.
21. marts Shell-huset bombes i forlængelse af arrestationen af Københavnsledelsen m.fl.
- Marts Der kommer befalingsmænd som instruktører til kompagnierne: Løjtnant Carl Einar og sergent Jensen. De får nu ingen speciel indflydelse.
9. april Hele bladgruppen i 2. deling rives op: 1 bliver dræbt, 5 arresteres og 12 må gå under jorden.
14. april Sabotagebrand på Landlystvej på snedkermester Halkjærs Maskinsnedkeri – han producerede barakker til tyskerne. Tømmerlager på Femagervej brændes også.
- Midt april Brødrene Schou arresteres på Hvidovrevej ved Høvedstensvej af Hipo og undslipper mirakuløst efter at have dræbt 3 Hipo-folk.
17. april Halkjærs Maskinsnedkeri brændes helt ned
- Delingsfører for 1. deling, Laurits Jørgensen, løslades fra Vestre Fængsel
5. maj Kamp med tyske soldater i Brøndbyøster.
- Maj Kompagniet får arrestations- og bevogtningsopgaver.

Hans Christian Thomsen (f. 1943) har gennem de seneste år arbejdet med Hvidovres historie og har tidligere udgivet »Avedøre på skillevejen« og videofilmen »I Jens' tid«. I forbindelse med denne bog har han produceret videofilmen »Helge Wiese - en modstandsmand«, som også udkommer i forbindelse med 50-året for Danmarks befrielse.

Den 4. maj 1945 om aftenen dukkede den illegale modstandsgruppe, Hvidovrekompagniet, op til overfladen i kommunen, og de forskellige delinger opslog deres hovedkvarter på skoler, biblioteket og på Risbjerggård.

Kompagniet bestod da af fem militære delinger og tre kanonbesætninger, som indgik i en fælles illegal struktur for hele Københavnsområdet.

Herudover var der en forsynings- og sanitetstjeneste, en ordonnansgruppe, en gruppe, der tog sig af illegal legitimation og dæklejligheder samt en likvideringsgruppe.

Kompagniet havde også våbendepoter, eget fængsel og meddelere i den tyskbesatte Alevørelær.

Dets kompagnichef skrev senere stolt, at Hvidovrekompagniet ved befrielsen var bedre udrustet, end en dansk infanterideling var i 1943.

Denne bog er én beretning om Hvidovrekompagniet.